

Broj 46
decembar 2022.

BILTEN

Pouke i poruke 2022.

Tema broja

Jelica Putniković:

Godine prekretnice u globalnoj energetici

Tema:

Vladimir Spasić:

Kako se ulaže u mlade naftaše

Naši sagovornici

Milenko Janković

Nastavljamo sa razvojem maloprodaje

Snežana Komatina

Zaštita životne sredine se u naftno-gasnom sektoru razvija u četiri pravca

Uvodnik

Senka Walid

Vreme izazova na svakom koraku

SADRŽAJ

UVODNIK

- 3** Senka Walid: Vreme izazova na svakom koraku

TEMA BROJA

- 4** Jelica Putniković: Godine prekretnice u globalnoj energetici

INTERVJUI

- 9** Milenko Janković: Nastavljamo sa razvojem maloprodaje
12 Snežana Komatina: Zaštita životne sredine se u naftno-gasnom sektoru razvija u četiri pravca

TEMA

- 18** Vladimir Spasić: Kako se ulaže u mlade naftaše

AKTIVNOSTI NNKS-WPC

- 23** Andrej Cvijanović: Dokle se stiglo sa digitalizacijom sektora energetike u Srbiji
25 Danijela Tadić: Energetska tranzicija i dijalog generacija

DOSIJE

- 27** Deset odabranih vesti iz sveta nafte i gasa u 4. kvartalu 2022.

NAŠE ČLANICE

- 30** Poslovanje NIS grupe u prvih 9 meseci 2022. godine
35 SRBIJAGAS: Redovno i stabilno snabdevanje gasom u grejnoj sezoni 2022/23
39 LUKOIL: Aktivnosti LUKOIL-a u kvartalu

Vreme izazova na svakom koraku

Godina na izmaku svakako nije bila uobičajena, a svima će nam ostati u pamćenju po mnogobrojnim izazovima sa kojima smo se suočavali na svakom koraku. Iako je početkom godine delovalo da se industrija nafte i gasa upravo oporavila od poslednjeg pada izazvanog COVID-om, na horizontu su se već pojavljivali tamni oblaci. Energetska kriza, sukob u Ukrajini, pokidani lanci snabdevanja, rast inflacije i kamatnih stopa i složeno pitanje snabdevenosti energentima postali su deo naše svakodnevice.

Brojne države, među kojima i Srbija, uvele su regulaciju cena naftnih derivata u cilju zaštite standarda građana i dodatno intervenisale na tržištu sa ciljem obezbeđenja dovoljnih količina naftnih derivata za neometani rad privrede. Ono što je važno naglasiti je da su i u takvim okolnostima srpski naftaši doprineli očuvanju energetske bezbednosti Srbije i očuvali uredno snabdevanje.

Energetska kriza pogađa sve više zemalja, recesija se pominje kao sve izvesniji scenario u globalnoj ekonomiji. Ovo se, naravno, odražava i na tražnju za energentima, pa smo bili svedoci značajnog smanjenja cena sirove nafte u drugoj polovini godine, kada je cena nafte tipa Brent pala sa 128 dolara po barelu u junu na 80 dolara u decembru.

Lanci snabdevanja naftom i gasom su složeni. Pokrivaju dug put od istraživanja i proizvodnje nafte do transporta, prerade i maloprodaje naftnih derivata. Iako su cene energenata značajno porasle i to doprinelo da kompanije zabeleže rekordne profite, na duge staze okolnosti kojima svedočimo ne doprinose stabilnosti naše industrije, prvenstveno zbog nedovoljnih investicija.

Ponovo se govori o ulaganjima u platforme, naftovode i rafinerije, ali sada bi bilo pravo vreme da se udvostruči reinvestiranje rekordnog profita industrije u naftne servise i energetske infrastrukturu.

Takođe, naftni sektor je pred zahtevima da nastavi energetske tranzicije, premda su globalne okolnosti takve da će ovaj proces kratkoročno sigurno biti usporen. Nalaženje brzih alternativa za prethodne modele snabdevanja naftom i derivatima, posebno u Evropi, podrazumeva i ponovno uključivanje energetskih rešenja za koje smo mislili da su prevaziđena gasifikacijom.

Ipak, izvesno je da će projekti i propisi koji uključuju alternativne i obnovljive izvore energije u narednom periodu u ovom segmentu imati ubrzani razvoj.

U takvim okolnostima jača značaj institucija poput NNKS-a. Naša uloga je da doprinesemo harmonizaciji interesa države, naftnih kompanija i krajnjih potrošača koji se u ovakvim vremenima često ne podudaraju. NNKS je prisutan i kao savetodavno telo čije će sugestije biti od značaja državi i kompanijama da lakše prevaziđu brojne izazove koje donosi dinamično ekonomsko okruženje.

Cilj nam je da budemo veza domaćeg naftnog sektora sa strukovnim udruženjima u regionu, a i globalno, jer nam je ta sinergija izuzetno važna u okolnostima u kojima se nalazi čitav svet.

Senka Walid,

generalni sekretar Nacionalnog naftnog komiteta Srbije

TEMA BROJA: Naftno-gasni sektor u 2022. i očekivanja za 2023.

Godine prekretnice u globalnoj energetici

Šta je obeležilo naftno-gasni i generalno energetski sektor u godini na izmaku, kao i šta možemo da očekujemo u godini i godinama pred nama, donosimo u analizi ovog broja Kvartalnog biltena

Piše Jelica Putniković, osnivač i glavni urednik portala "Energija Balkana"

Štednja energenata, pre svega prirodnog gasa i električne energije i energetska bezbednost u žiži su javnosti - pre svega evropske. Prošlogodišnje poskupljenje struje i gasa kulminiralo je ove godine. Astronomske cene ova dva energenta, uz konstantnu bojazan građana i privrednika da ih neće biti dovoljno doneli su evropskim političarima strah od nezadovoljnih (čitaj smrznutih) birača ali i moćno marketinško oružje, koje obilato koriste na lokalnom i međunarodnom nivou.

Energenti su, posebno posle 24. februara, nakon početka sukoba u Ukrajini, dobili na značaju kao geopolitičko oružje, u čemu značajnu ulogu, pored Brisela, dobija Vašington, koji ne propušta priliku da se predstavi kao spasilac Evrope po pitanju snabdevanja utečjenim prirodnim gasom, koji treba da zameni ruski gas. Od februara američki i političari EU, uz saveznike, posebno iz Velike Britanije i Japana, udruženim snagama, pokušavaju da svi krivicu za globalnu energetska krizu prebace na Kremlj.

Geopolitika i energetika

Pokazalo se, međutim, da usvajanje serije paketa sankcija, kojima se definišu zabrane plaćanja ruskih energenata u ruskim rubljama, kao i zabrane (ili ograničenja) uvoza ruskog uglja, gasa, nafte i naftnih derivata u zemlje članice EU, kao i pokušaji da se ograniče cene ruskog gasa i nafte na globalnom, svetkom tržištu nisu dali željene efekte. Rusija jeste pretrpela određene gubitke u prihodima, morala je da prodaju svojih energenata preusmeri sa evropskog na druga tržišta, ali je zbog poskupljenje nafte i gasa nastavila da puni svoj budžet. A, što nikako nije za potcenjivanje, dobila je u trgovini energentima nove partnere i učvrstila već postojeće saveze.

To se najbolje videlo u odlukama asocijacija OPEK i OPEK+, koje nisu prihvatile zahteve američkog predsednika Džoa Bajdena (lično je pretrpeo neuspeh tokom posete Saudijskoj Arabiji, koju je posetio da bi traži da kartel poveća proizvodnju i plasman sirove nafte na tržište, kako bi "crno zlato" pojeftinilo) i nastavile su sa politikom smanjenja ponude na svetskom naftnom tržištu.

Treba reći da su u ovom geopolitičkom energetska sukobu profitirale i neke energetske kompanije, pre svega multinacionalne, koje proizvode ali i trguju skupim energentima. Ima i onih koji se teško nose sa energetska krizom, mnoge, najčešće manje, su

bankrotirale, ili ih matične države spašavaju, često u procesu podržavljenja.

Profitirale su i neke zemlje. Indija i Kina, na primer, koje su se ovaj dale kada je Rusija, nastojeći da nađe nove kupce za svoje energente snizila cenu. Indija tako postaje najveći kupac ruske nafte, Kina, ali i Turska, kao i mnoge mediteranske zemlje preprodaju rusku naftu, Saudijska Arabija, ne samo da preprodaje naftu, već je prerađuje u svojim rafinerijama i Evropi prodaje derivate po mnogo višim cenama od onih koje bi kupci plaćali da su nastavili da ih kupuju direktno iz Rusije.

Mere EU, G7 i OPEK-a

Posebna priča je trgovina LNG gasom. Već ugovorene kupovine američkog utečjenog gasa kineski trgovci su preprodavali evropskim kupcima, naravno po mnogo višim cenama, tako da je Peking na kraju, uoči zime, zabranio ovakve transakcije.

Preprodaje energetskih tovara, pretakanje nafte iz malih tankera, po njihovom izlasku iz Bosfora, u velike, koji nastavljaju plovību sa novim, neruskim papirima, nešto je što se sasvim normalno dešava. Roba, jednostavno, uvek nađe put do kupca.

Problem je, međutim, što se u tim transakcijama cene povećavaju pa krajnji kupac plati mnogo više.

Pokazalo se, inače, da je odluka OPEK-a plus, da ne povećava plasman sirove nafte na tržište bila dalekovidna po njihove interese. Jer, recesija, ekonomsko usporavanje i kineska borba sa novim

talasom epidemije korona virusom nisu povećali potražnju. Tako je cena nafte, i na londonskoj i na američkoj berzi, "pala" na nivoe s početka godine. To prija i SAD (jer cene derivata, pre svega benzina su u Americi političko pitanje, posebno bitno u izbornim godinama) i svim kupcima.

A mera EU i G7, koje pokušavaju da cenu ruske nafte ograniče na 60 dolara po barelu čine besmislenim jer, cena barela na londonskom tržištu potonula je u petak, 9. decembra 11,1 odsto, na 76,10 dolara, dok je na američkom tržištu barel pojeftinio 11,2 odsto, na 71,02 dolara. A Rusija je, da podsetimo, svoju naftu prodavala po ceni za 20-ak procenata jeftinije od cene na berzama.

Pogledi ka 2025. godini

Kako globalna energetska kriza ne pogađa isto celu planetu nameće se zaključak da su se Evropi sankcije na ruske energente vratile kao bumerang, jer plaćaju energente, naftu i gas mnogo više. Pri tome, kako se Evropa zbog krize proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora još od prošle godine suočava sa nedostatkom struje, skup gas koji se sagoreva u termoelektranama koje ga koriste kao gorivo, cenu kilovata drži na rekordnim nivoima. I, što je najgore, male su šanse da će struja pojeftiniti u skorije vreme. Neki analitičari kažu da se cene energenata, pogotovo struje i gasa, neće nikada vratiti na nivoe pre krize. Godina koja se navodi kao prekretnica, kada bi se pojeftinjenje moglo očekivati je 2025.

Ali, to zavisi od mnogo faktora, uglavnom geopolitičkih, manje ekonomskih. Jer, da bi obezbedile dovoljne količine električne energije zapadnoevropske zemlje, posebno Nemačka, upalile su svoje konzervirane termoelektrane na uglj. Kako su ranije već zatvorile rudnike uglja mnoge od njih su ga uvozile iz Rusije. Od avgusta to ne čine pa uvoze uglj iz Indonezije i Australije, na primer.

U ovoj priči o energetskej krizi značajno mesto, u Evropi, konkretno, u Francuskoj pripada nuklearkama. Jer ova zemlja, koja je prošle godine bila inicijator da se nuklearna energija i prirodni gas označe kao tranziciona, zelena goriva, nije dovoljno pažnje poklanjala svojim nuklearkama. Dok su planirali nove nisu pravilno i na vreme remontovali postojeće, pa su sada suočeni sa krizom u snabdevanju električnom energijom.

Već pomenuta kriza proizvodnje zelene električne energije nije, naravno, nagnala nikoga, a posebno ne zemlje EU da odustanu od proizvodnje struje iz energije vetra, sunca ili hidropotencijala. Zagovornici obnovljivih izvora energije OIE su, kao uostalom i političari, morali da shvate da se dosadašnje smernice moraju preispitati, konkretizovati da se moraju napraviti realni planovi.

Evropskim zakonom o klimi postizanje klimatskog cilja EU, odnosno smanjenje emisija EU za najmanje 55% do 2030. godine, postalo je pravna obaveza. Zemlje EU rade na novom zakonodavstvu, kako bi postigle taj cilj i učinile EU klimatski neutralnom do 2050. godine.

EU, takođe, veliku pažnju poklanja vodoniku. Sve više pažnje dobija proizvodnja i korišćenje biogasa, geotermalne energije... Traže se tehnološka rešenja za skladištenje električne energije.

Održiva tranzicija umesto zelene

Jasno je da dalji razvoj zelene energetike mora da se konkretizuje. Čini se u celoj priči da se više ne priča o zelenoj energetskej tranziciji već o održivoj tranziciji, koja je preduslov održivog razvoja privrede uz obezbeđivanje dovoljnih količina energenata koji ne zagađuju ili manje zagađuju životnu sredinu od do sada korišćenih. Tu su, uostalom, i poruke sa samita COP27, održanog u Egiptu, gde su siromašne zemlje digle glas i zatražile od bogatih da ne očekuju da zemlje trećeg sveta, koje tek započinju svoj ekonomski razvoj snose iste troškove zaštite životne sredine kao i najbogatije. Sa strane, čini se da bogati nisu baš bili iskreni kada se govorilo o osnivanju fondova iz kojih će se pomoći siromašnim zemljama. O tome će se, svakako, još pričati.

Kao što će se još pričati i o tome da se do neke godine, u bliskoj budućnosti, mora odustati od korišćenja uglja, nafte i prirodnog gasa. Sve to će ostati na nivou priče dok se ne obezbedi energetska sigurnost. Ne globalno, mada to političari propagiraju. Već kod pandemije COVID-19 videlo se da svi, najpre, brinu o sebi.

I ova energetska kriza je pokazala da se, posle svih deklarativnih zaklinjanja, sve zemlje ponajpre pobrinu za svoje potrošače. A da je solidarnost samo zgodna poštapalica.

Dakle, energetika kriza nas je naučila da sigurnost snabdevanja postaje važnije od održivog razvoja i ekologije. Jer, bez energenata nema nikakvog razvoja. A zaštita životne sredine svakako treba da postane princip na kome se insistira, zbog čijeg neispunjavanja se kažnjavaju zagađivači, kome treba da se teži jer ovo je jedina planeta koju imamo.

Značajnu ulogu tu imaju diversifikacija izvora i pravaca snabdevanja. Tu se opet donosioci odluka moraju čuvati zamki koje nameću opšte smernice – pa i kada one stižu iz političkih centara moći. Jer, iz njih se uvek kriju interesi onih koji daju takve preporuke, često i zahteve.

Šta radi Srbija?

Zemlje poput Srbije, koje još nisu do kraja sprovele svoju energetska tranziciju, treba da pametno nastave sa tim procesom. Da se slepo ne sledi zahtev da ugasimo termoelektrane na uglj, da ne odustanemo od prirodnog gasa i da pametno ulazimo u projekte OIE, kako bi obezbedili sigurnost snabdevanja i energetska bezbednost.

Treba imati u vidu da se tu ne radi samo o energentima za grejanje. Energetska sigurnost jedne zemlje preduslov je za privredni razvoj, a time i prosperitet države i njenih građana. A o zaštiti životne sredine, budimo relani, ne vode računa nezaposleni, gladni i oni koji se smrzavaju.

To je ono čemu nas je naučila ova 2022. godina, koja će sigurno biti prekretnica u globalnoj energetici.

Teško je dati prognoze o tome kakva nas godina čeka po pitanju energetike – ne samo cena već snabdevenosti tržišta. Kako se bliži Nova godina sve je više procena da bi 2023. u sektoru energetike, mogla biti izazovnija od ove na izmaku. Posebno u Evropi, koja je već suočena sa manjkom gasa, nafte i električne energije. Teško je reći koji je od ovih energenata na prvom mestu po neizvesnosti nabavke, jer se čini da evropski zvaničnici pokušavaju da problem “sakriju pod tepih” pričama o solidarnosti, zajedničkim planovima, neodustajanju od opredeljenja za sprečavanje klimatskih promena...

U 2023. fokus na snabdevanju i cenama

U stvarnosti, međutim, i oni i građani svesni su da skupi energenti ugrožavaju ne samo komfor već često i egzistenciju ljudi koji ne mogu da plate račune za gas, struju, grejanje, koji se odriču vožnje automobilima... koji su uplašeni zbog evidentne mogućnosti gubitka radnog mesta. Jer, mnoge firme su zatvorene ili im prethodi bankrot.

Nestašice, pogotovo gasa sve su realnije. Međunarodna agencija za energiju (IEA) upozorava da bi se EU, ako Rusija smanji plasman gasa ka evropskim kupcima, uz povećanje kineske potražnje za ovim energentom, mogla suočiti s nedostatkom od 27 milijardi kubnih metara naredne godine. Inače, EU je 2021. godine potrošila 412 milijardi kubnih metara gasa.

Cena sirove nafte, koja je tokom marta ove godine bila najskuplja, sada se stabilizovala na oko 80 dolara po barelu. Tome je umnogome doprinela politika OPEK-a, odnosno, OPEK-a +. U svom najnovijem izveštaju OPEK navodi da će potražnja za naftom tokom 2023. godine biti povećana za 2,25 milijardi barela po danu, odnosno 2,3 odsto. Tokom 2022. godine zabeležen je rast potražnje od 2,55 milijardi barela. Ostaje da se vidi kako će se zapadne sankcije protiv ruske nafte odraziti i na cenu i na snabdevenost. Ruska proizvodnja sirove nafte porasla je 2,2 odsto u periodu januar-novembar 2022. na 488 miliona tona, rekao je novinarima potpredsednik vlade Rusije Aleksandar Novak najavljujući da će ove godine ova zemlja proizvesti oko 530 miliona tona nafte i gasnog kondenzata, a 2023. godine 490 miliona tona. Ovo smanjenje proizvodnje u zemlji koja je jedan od najvećih svetskih proizvođača "crnog zlata" bi, kao i najava da neće svoju robu prodavati onima koji su doneli odluku o ograničenju cene, mogli naredne godine dovesti do daljih poremećaja na tržištu.

Kilovati "pišu" trasu izlaska iz krize

Čini se da kod cena i snabdevanja strujom, pored samih problema u proizvodnji, berze električne energije imaju moćnu ulogu, diktirajući globalne cene. Planetarna energetska kriza dovela je do poremećaja energetskog tržišta svuda u svetu. Setimo se samo planskog isključenja struje u kineskim gradovima fabrikama.

Neminovne su promene, pre svega na evropskom liberalizovanom tržištu električne energije. Teško je reći šta će doneti transformacija, odnosno, intervencije država po pitanju cena i planiranja gradnje budućih kapaciteta. A kako se bez struje danas, u 21. veku ne može nameće se zaključak da će snabdevanje dovoljnim količinama kilovata "pisati" trasu izlaska iz energetske krize.

INTERVJU: Milenko Janković, CEO MOL Serbia

Nastavljamo sa razvojem maloprodaje

O tome koji su bili fokusi rada MOL-a u Srbiji u 2022. godini, koji će biti ključni pravci razvoja u godini pred nama, kao i kakvi su planovi zacrtani dugoročnom strategijom MOL Grupe, razgovarali smo sa Milenom Jankovićem, direktorom kompanije MOL Serbia.

BILTEN NNKS WPC: Kako ocenjujete godinu za nama u sektoru naftne industrije?

MILENKO JANKOVIĆ: Nadali smo se da će ova godina našoj industriji doneti olakšanje, međutim nestabilno okruženje nas je demantovalo. Recesija koja preta u okruženju, državna intervencija, izazovi sa snabdevanjem energijom – sve to zajedno dovelo je do neizvesnosti u industriji nafte i gasa. Treći kvartal ove godine posebno je bio izazovan kada je snabdevanje u pitanju, pre svega zbog remonta rafinerija u okruženju i niskog vodostaja. Ponosan sam na tim MOL Serbia koji je radio na pronalaženju načina za prevazilaženju izazova, koji nisu bili laki.

BILTEN NNKS WPC: Koji su bili fokusi rada MOL-a Srbija u 2022. godini?

MILENKO JANKOVIĆ: Naš primarni cilj ove godine bio je da obezbedimo stabilno snabdevanje tržišta gorivom i na tome smo radili zajedno sa Udruženjem naftnih kompanija i Vladom Srbije. Sa druge strane, nismo odustali od planova koje imamo za srpsko tržište – pre svega mislim na otvaranje novih servisnih stanica, proširenje „Fresh Corner“ ponude i unapređenje „MOL Plus klub“ programa lojalnosti.

BILTEN NNKS WPC: Koje ključne pravce razvoja kompanije planirate za 2023. godinu?

MILENKO JANKOVIĆ: Dalji razvoj naše ponude, kao i transformacija naših stanica u mesta koja će kupcima nuditi i robu široke potrošnje i mogućnost da na jednom mestu dopune gorivo i obave osnovnu kupovinu na putu do kuće ili posla deo je naše dugoročne strategije.

Ove godine smo tržištu Srbije predstavili dva nova proizvoda naše robne marke – energetska piće „Jim i čips“ – „Crunch&Go“.

Konstantno radimo na novitetima koji će biti u skladu sa trendovima na tržištu i zahtevima kupaca, tako da i za naredni period pripremamo novitete i proširenje „Fresh Corner“ asortimana koje ćemo predstaviti našim kupcima..

BILTEN NNKS WPC: Globalno i regionalno MOL Grupa zaista radi mnogo toga na realizaciji zelene agende, kakvi su planovi kompanije u tom segmentu?

MILENKO JANKOVIĆ: U izazovnim vremenima u kojima poslujemo, MOL Grupa je fokusirana više nego ikada da ne izgubi iz vida ciljeve postavljene u Strategiji 2030 + „Shape Tomorrow“. U toku je nekoliko transformacionih projekata, uz niz novih investicija koje za cilj imaju ostvarenje Strategije 2030 +, posebno u delu koji se odnosi na smanjenje emisije ugljenika, kao i cirkularnu ekonomiju. Dugoročna Strategija MOL Grupe potvrdila je našu posvećenost transformaciji tradicionalnih operacija zasnovanih na fosilnim gorivima u održivi poslovni model sa niskim nivoom ugljenika. U ovoj godini MOL Grupa je pokrenula nekoliko važnih projekata - započeta je izgradnja postrojenja za proizvodnju zelenog vodonika u Dunav rafineriji u Szahalombati, ali je uloženo i u postrojenja za

reciklažu plastike i proizvodnju regranula, kao i u petrohemijski segment poslovanja.

U Srbiji smo ove godine započeli projekat „Zeleni pojas“ kako bismo pomogli obnovu zelenih površina u gradovima širom Srbije. Novac je doniran lokalnim samoupravama u Nišu, Prijepolju, Sremskim Karlovcima, kao i Botaničkoj bašti u Kragujevcu za kupovinu novih sadnica. Cilj nam je da oživimo zelene površine i na taj način damo svoj doprinos smanjenju emisije CO2 i zdravijoj životnoj sredini.

BILTEN NNKS WPC: Trendovi digitalizacije su umnogome promenili kako funkcionisanje kompanija, tako i navike kupaca. Koje promene vi uviđate i koje inovacije u ovom segmentu uvodite ili planirate?

MILENKO JANKOVIĆ: Poslednjih godina, napredak u tehnologiji i nove potrošačke navike iz temelja menjaju klasičnu maloprodaju goriva i usluge mobilnosti. MOL Grupa je digitalnu transformaciju započela 2019. godine i sada smo zahvaljujući tehnologiji u prilici da kupcima nudimo.

Strategijom MOL Group 2030+ pred nas je postavljen cilj - da postanemo vodeći na tržištu, digitalno vođen distributer robe široke potrošnje i pružalac usluga mobilnosti u regionu. Naša vizija je da postanemo uslužno orijentisani distributer goriva, ne-goriva i usluga orijentisanih ka kupcu, poput opcija samoposluživanja ili rešenja za mobilno plaćanje.

BILTEN NNKS WPC: Kako u ovom trenutku vidite razvoj i promene na tržištu i u auto industriji i kompaniju MOL u budućnosti?

MILENKO JANKOVIĆ Fosilna goriva gube monopolističku dominaciju. Menja se ekološka svest kupaca i sve je izraženija potreba za više usluga na jednom mestu. Sve to zajedno uslovalo je promene na tržištu koje zahtevaju da kompanije deluju brže i efikasnije kako bi zadržale postojeće kupce i izborile se za nove.

Naša matična kompanija godinama unazad radi na diversifikaciji portfolija, usmeravajući investicije u petro hemijsku industriju, kao i u projekte koji doprinose zelenoj ekonomiji.

Ulažemo u razvoj EV infrastrukture u regionu u kome poslujemo sa ciljem da našim kupcima omogućimo da mogu udobno da voze električno vozilo od česke granice do Jadrana ili Crnog mora. U Srbiji, pre svega, dalje razvijamo gastro ponudu i pogodnosti i nastavljamo sa standardizacijom i digitalizacijom. Cilj nam je da naše stanice budu mesto na koje će kupci doći ne samo da kupe gorivo, već da obave osnovnu kupovinu, popiju kafu ili probaju nešto iz Fresh Corner ponude hotdoga, sendviča, peciva i gotovih jela.

INTERVJU: Prof. dr Snežana Komatina, predsednik i osnivač Asocijacije geofizičara i ekologa Srbije

Zaštita životne sredine se u naftno-gasnom sektoru razvija u četiri pravca

Zaštita životne sredine od raznih vrsta zagađenja poseban značaj ima u industriji nafte i gasa, gde se razvija u četiri osnovna pravca: klima, priroda, ljudi i održivost, kaže u intervjuu za Kvartalni bilten prof. dr Snežana Komatina, predsednik i osnivač Asocijacije geofizičara i ekologa Srbije i predavač na Tehničkom fakultetu Mihajlo Pupin u Zrenjaninu.

Priradio: Vladimir Spasić

BILTEN NNKS-WPC: Doktorirali ste na temi inženjerstva za zaštitu životne sredine. Stiče se utisak da ekološki aspekt u naftno-gasnoj industriji postaje sve važniji, zbog čega je to tako? Ili je uvek i bilo tako, ali se sada o tome više govori?

SNEŽANA KOMATINA: Pre tačno četiri decenije, zaposlila sam se kao diplomirani inženjer geofizike u Geofizičkom institutu, koji je vrlo brzo nakon toga postao deo NIS-Naftagasa. Imala sam priliku da radim u svim sektorima Instituta, pa sam tako vrlo brzo uspela da sagledam celokupnu delatnost.

Na početku, bila sam uključena u rad Sektora za seizmička istraživanja, gde sam provela određeno vreme na terenu i upoznala se sa načinima akvizicije podataka, a kasnije stekla određena znanja i u delu za obradu tih podataka vezanih za istraživanja nafte i gasa. Posle nekoliko godina, dobila sam priliku da radim u Sektoru za Inženjersku i rudnu geofiziku, gde sam se upoznala sa širokim opsegom mogućnosti primene različitih geofizičkih metoda u oblasti istraživanja mineralnih sirovina, podzemnih voda, geotermalne energije, kao i za potrebe građevinarstva i arheologije.

Sva ta saznanja su me navela na razmišljanje da li i u kojoj meri, geofizičke metode mogu da pomognu u rešavanju zagađenja životne sredine u kojoj se izvode određena istraživanja. Ove metode su poznate kao nedestruktivne i neinvazivne, pri čemu pružaju sveobuhvatni prostorni prikaz ispitivanog

terena, a osoblje koje izvodi geofizička merenja na terenu neuporedivo je bezbednije u toku rada, nego ekipa koja, na primer, izvodi bušenje, kada može doći do oslobađanja gasova i tečnosti opasnih po zdravlje ili drugih vidova havarija.

Tako sam svoju pažnju usmerila na problem zagađivanja podzemnih voda, kao i na ispitivanje prirodne zaštićenosti vodonosnog horizonta i praćenje ugroženosti podzemnih voda od potencijalnih kontaminiranih područja.

Podzemne vode su izložene štetnom uticaju mnogobrojnih zagađivača sa površine terena. Poslednjih decenija, najrasprostranjeniji vid degradacije tla predstavlja zagađivanje naftom i drugim organskim materijama u rejonima sa eksploatacijom nafte, zonama petrohemije, industrije, toplana, duž trasa naftovoda, puteva i pruga. Procenjuje se da ukupni gubici ove energetske sirovine čine oko 2% od svetske proizvodnje, što predstavlja ozbiljnu pretnju podzemnim i površinskim vodama.

Problem se komplikuje katastrofama pri transportu nafte, kakva se, na primer, dogodila davne 1967. godine, kada je iz tankera Torrey Canon u more iscurilo oko 100 hiljada tona nafte, potpuno kontaminirajući plaže engleske obale i Normandije, pri čemu je došlo do uništenja ribljeg sveta. Da ne pominjemo još veće udare na zdravlje ljudi i prirodnu sredinu prouzrokovane bombardovanjem

rafinerija nafte i petrohemijskih postrojenja u Srbiji prilikom NATO agresije u proleće 1999. godine.

Osnovni problem kod ovog vida zagađivanja podzemnih voda je u tome što je specifičnost interakcije zagađivača, stenskih masa i podzemnih voda u njima uslovljena brojnim faktorima i zbog toga je zadržavanje nafte i njenih produkata u zemljištu dugo, pa je efekat zagađivanja veliki, a mogućnost mera sanacije mala. Poznati su brojni primeri ovog vida zagađenja u Srbiji u poslednjih nekoliko decenija: ekscesno zagađivanje dizel gorivom u Boždarevcu kod Beograda, izliv nafte u blizini izvorišta za vodosnabdevanje Užičke Požege, ksilolima izvorišta Makiš kod Beograda, zagađenje leskovačkog izvorišta super benzinom, itd. Rezultat ovog dugogodišnjeg rada, uz određeni broj naučnih radova objavljenih u domaćim i stranim časopisima, je doktorska disertacija koju sam odbranila u oblasti inženjerstva zaštite životne sredine.

Na taj način, stvoren je put kojim se i danas krećem. Prateći najnoviju stranu literaturu, shvatila sam da se sa godinama temi zaštite životne sredine od raznih vrsta zagađenja sve više posvećuje pažnja.

Poseban značaj ta oblast ima u industriji nafte i gasa, gde se razvija u četiri osnovna pravca: klima (upravljanje emisijama i poboljšanje kvaliteta goriva i derivata), priroda (upravljanje resursima životne sredine, očuvanje biodiverziteta, upravljanje površinskim i podzemnim vodama, svođenje

ekoloških incidenata na minimum – izlivanje nafte, požari i slično), ljudi (poštovanje ljudskih prava, bezbednost, saradnja sa lokalnim zajednicama, zdravlje zaposlenih i stanovništva) i održivost (promovisanje i dalji razvoj postizanja Ciljeva održivog razvoja UN).

Najveće svetske naftne kompanije, u okviru svoje osnovne delatnosti, već imaju i čitave sektore, sastavljene od stručnjaka različitih disciplina, gde na prvo mesto u svakom svom zadatku postavljaju sigurnost, zdravlje i kvalitet (Safety-Health-Quality - SHQ).

BILTEN NNKS-WPC: Kako ocenjujete tok energetske tranzicije u našoj zemlji? Gde je u toj tranziciji naftno-gasni sektor?

SNEŽANA KOMATINA: Poznato je da energetska tranzicija predstavlja prelaz iz sistema u kome se za proizvodnju energije prvenstveno koriste neobnovljivi izvori, odnosno fosilna goriva, u sistem zasnovan na korišćenju obnovljivih izvora energije. Ovaj prelaz zahteva ogromne promene u tehnologiji proizvodnje, kao i u načinu upravljanja proizvodnjom, distribucijom i potrošnjom energije. Pored strukturalnih promena tehnologije, ovaj prelaz zahteva i velike investicije, promene u javnim politikama, kao i promenu svesti svih aktera u lancu proizvodnje i potrošnje energije.

U Evropi se intenzivno radi na pravednoj energetske tranziciji, koja treba da omogući prelazak društva sa ekonomije koja se zasniva na fosilnim gorivima, na ekonomiju koja se oslanja na čistu energiju, uz kreiranje uslova za dostojanstven rad i kvalitetne poslove u skladu sa nacionalno definisanim prioritetima razvoja. Tako Evropska Unija planira ugljeničnu neutralnost do 2050.

U Srbiji se, prema Strategiji razvoja energetike, predviđa da bi, uz unapređenje tehnologije, ugaj mogao biti osnovni izvor energije u Srbiji još dugo posle 2050. godine, a energetska tranzicija se posmatra kao daleka i neizvesna mogućnost.

Na taj način se dovodi u pitanje kako će se uopšte obezbediti čist vazduh, sigurna i bezbedna životna sredina, smanjenje emisija gasova staklene bašte, liberalizacija energetske tržišta i povećana pristupačnost energije i energetske usluge. Ne mogu, a da ne istaknem veliki (negativan) uticaj partijskog upravljanja energetske politikom, kao i nekompetentnog gazdovanja energetske resursima.

Činjenica je da je za čistiju i socijalno dostupnu energiju potreban viši standard stanovištva i kvalitet života, ali istovremeno to podrazumeva i potpuno drugačiju kulturu i obrazovanje građana i države u oblasti energetike.

BILTEN NNKS-WPC: U naftno-gasnom sektoru se sve više pažnje posvećuje mladim kadrovima i razvoju mladih. Šta mislite o tome s obzirom na Vaš univerzitetski rad?

SNEŽANA KOMATINA: Kako bi se ubrzali pozitivni trendovi razvoja u energetici, u celom naftno-gasnom sektoru u svetu, pa i u Srbiji, posvećuje se sve veća pažnja radu sa studentima i mladim kadrovima.

Koliko mi je poznato, u NIS-u je poslednjih godina razvijen mentorski pristup i rad sa svakim zaposlenim mladim profesionalcem, već prema problematici kojom se bavi na poslu i prema individualnom sklonostima i kompetencijama. Takođe, važan je i doprinos akademske zajednice u ovoj oblasti, jer u okviru obrazovnog sistema i

akademske zajednice postoji jasno razumevanje energetske tranzicije i potrebnih društvenih, ekonomskih i ekoloških procesa.

Pošto na Tehničkom fakultetu Mihajlo Pupin u Zrenjaninu radim upravo na Smeru za industrijsko inženjerstvo u eksploataciji nafte i gasa, koji je osnovan u saradnji i uz stalnu podršku NIS-a, hoću da istaknem da se angažovanje nastavnog kadra upravo odvija na radu sa studentima ne samo u okviru standardnih nastavnih aktivnosti. Zahvaljujući saradnji sa NIS-om, stručnjaci i mladi profesionalci koji rade u kompaniji često drže predavanja našim studentima. Kroz praksu organizovanu za svaku godinu studija, studenti se upoznaju sa raznim delatnostima nacionalne naftne kompanije, a odabrani dobijaju i stipendije, pa i posao.

Poseban vid rada je u okviru Studentske sekcije na Smeru, koja je član dve najveće svetske asocijacije u oblasti naftnog inženjerstva, SEG (Society of Exploration Geophysicists) i SPE (Society of Petroleum Engineers), gde se organizuju predavanja eksperata i studenata iz zemlje i sveta. U saradnji sa Asocijacijom geofizičara i ekologa Srbije (AGES), čiji sam predsednik i osnivač, svake godine organizujemo međunarodne radionice na Kopaoniku, gde svoja znanja razmenjuju naši i strani studenti naftnog inženjerstva, ali i slušaju predavanja poznatih profesora u toj oblasti. Od ove godine imamo veliku podršku Nacionalnog naftnog komiteta Srbije, koji je prepoznao značaj podrške budućim kadrovima. Tako je NNKS bio suorganizator ovih radionica i finansijski je podržao učešće sedam studenata - autora najboljih radova.

Htela bih i da se pohvalim da ovako intenzivan rad van regularne nastave daje zapažene rezultate – naši studenti učestvuju na domaćim i međunarodnim konferencijama i dobijaju brojne stipendije. Tako već poslednje tri godine po jedan naš predstavnik dobija značajnu stipendiju SEG-a – time što izaberi svoje mesto u 40 najboljih studenata na svetu (obično se prijavi više od 200 studenata iz celog sveta), od te

asocijacija dobija mogućnost da učestvuje na trodnevnom Simpozijumu za mlade lidere (Student Leadership Symposium) u Hjustonu, kao i na petodnevnom godišnjem kongresu SEG-a, gde obično učestvuje više od 7.000 učesnika. To je izuzetna prilika da na licu mesta student stekne sliku o najnovijim dostignućima u svetskoj industriji nafte i gasa, da na tehničkoj izložbi vide najnoviju opremu, softvere i slično, kao i da se povežu sa mladim kolegama i poznatim svetskim stručnjacima.

BILTEN NNKS-WPC: Koje su glavne aktivnosti Asocijacije geofizičara i ekologa Srbije?

SNEŽANA KOMATINA: AGES je osnovana 2007, kao neprofitno naučno stručno udruženje. Član je Balkanskog geofizičkog društva (BGS) i partner EAGE-a (European Association of Geoscientists and Engineers) i SEG-a (Society of Exploration Geophysicists). Sam ili u saradnji sa pomenutim asocijacijama, u ovih 15 godina organizovao je na desetina konferencija i ekspertskih sastanaka. Zato je postala poznato međunarodno udruženje, a njeni članovi su eksperti, mladi profesionalci i studenti iz celog sveta. Od ove godine, AGES je i član NNKS-a. AGES ima akreditaciju za rad na naučno-istraživačkim projektima od strane: Evropske komisije (DG Energy & Environment) (FP 7, Horizon 2020...), kao i Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Srbije (kao naučno-stručno udruženje za rad na projektima iz oblasti energetike i zaštite životne sredine). Takođe, u maju 2009. godine, potpisan je Sporazum o saradnji u oblasti naučno-istraživačkog rada koji se odnosi na geološko skladištenje CO₂ (CCUS) između UNESCO-BRESCIE i AGES-a, a u septembru 2015. godine, potpisan je Sporazum o naučno-tehnološkoj saradnji između AGES-a i Instituta za geofiziku i inženjersku seizmologiju A. Nazarov Nacionalne akademije nauka Republike Jermenije (Institute of Geophysics and Engineering Seismology after A. Nazarov of NASRA - National Academy of Sciences Republic of Armenia).

Glavne aktivnosti AGES su organizovanje konferencija, radionica, predavanja i sastanaka; učešće na konferencijama i sastancima širom sveta; međunarodna saradnja u oblasti naučno-istraživačkog rada; promocija geonauka i nauka o životnoj sredini na svim nivoima i za sve uzraste; obrazovanje mladih; izdavačka delatnost; AGES fondacija i posebna aktivnost Fondacije – humanitarni ekspertski rad (program Geolozi bez granica).

Kada govorimo o organizovanju skupova, tu treba istaći tradicionalnu međunarodnu konferenciju Biomedicina i Geonauke – Uticaj životne sredine na zdravlje (International Conference Biomedicine and Geosciences – Influence of Environment on Human Health), koja se svake godine u julu održava na Kopaoniku, i dosad je bilo deset skupova. Suorganizator je EAGE, uz podršku Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Kongresnog biroa Srbije i lokalnih partnera, a od ove godine i NNKS-a. Paralelno se, uz ovu konferenciju, na istom mestu održavaju i dva skupa posvećena studentima, studentskim sekcijama i mladim profesionalcima – tako smo u julu ove godine organizovali 4. međunarodnu studentsku radionicu "Od Pupina do Nobela (IV International Students' Workshop Pupin meets Nobel)" i 3. radionicu za povezivanje SEG/SPE Studentskih sekcija (III SEG/SPE Student sections Networking Workshop Members - Meet, Greet & Network!).

Sredinom septembra 2022. godine, AGES je, kao lokalni partner, učestvovao u organizaciji 28. po redu godišnje konferencije EAGE Near Surface Geoscience022 u hotelu Crowne Plaza u Beogradu (28th EAGE Conference and Technical Exhibition Near Surface Geoscience022), gde je NIS bio glavni sponzor. Na neki način, to je kruna našeg rada u pogledu organizovanja međunarodnih konferencija, jer će ovaj skup EAGE-a ostati upamćen po rekordnom broju učesnika iz celog sveta.

Foto: Dodela priznanja prof. dr Snežani Komatini - Kongresni ambasador Srbije za 2022. godinu.

Posebnu energiju usmeravamo ka radu AGES Fondacije – tako svake godine, na pomenutoj tradicionalnoj konferenciji, dodeljujemo nagradu za dva najbolja studentska rada prezentirana na tom skupu (The Best Students' Paper Award). Tom prilikom se dodeljuje i priznanje Počasni član AGES-a (AGES Honorary Members Award), kolegama iz zemlje i sveta koji su pružili poseban doprinos AGES-u.

Prioritet AGES Fondacije je organizacija humanitarnih ekspertskih projekata u Srbiji i regionu. Tako Studentska sekcija organizuje Arheogeofizički kamp, gde eksperti i studenti iz zemlje i sveta izvode geofizička istraživanja na nekom od arheoloških lokaliteta u Srbiji, kao i Prolećnu školu 3G (Geonauke – Geofizika – Geodezija) i životna sredina (Spring School 3G (Geosciences – Geophysics - Geodesy and Environment), gde članovi AGES Studentske sekcije drže predavanja srednjoškolicima i tako promovišu pomenute nauke.

Zahvaljujući angažovanju u AGES Studentskoj sekciji, mnogi njeni članovi su uspešno završili svoje master i doktorske studije na svetskim univerzitetima, kao što su University of Houston, Curtin University (Pert, Australija), Columbia University, Colorado School of Mines, McGill University, Stanford University, Massachusetts Institute of Technology, Uppsala University, Delft University of Technology i Technische Universität Wien.

U okviru saradnje sa programom SEG Fondacije Geolozi bez granica (Geoscientists Without Borders), koji sponzoriše humanitarne projekte u oblasti geofizike i geologije, a sa ciljem da poveže univerzitete sa zajednicama širom sveta kojima je potrebna pomoć, AGES je dobio priliku da bude koordinator i izvede dvogodišnji humanitarni projekat istraživanja 22 klizišta u BiH i Srbiji nastalih posle poplava u maju 2014. godine (Assessment of flood damaged infrastructures in Bosnia & Herzegovina and Serbia, 2015 - 2017).

Uz AGES, bilo je uključeno u projekat 16 institucija i 20 eksperata iz devet država (Australija, Japan, SAD, Rusija, Nemačka, Italija, Švedska, Srbija i BiH), kao i 36 studenata iz Japana, Srbije, BiH i Crne Gore. Na terenu smo u toku dve godine radili ukupno šest meseci, a posle toga je izvedena obrada i interpretacija podataka. Sav posao je urađen na dobrovoljnoj bazi, bez ikakvih honorara.

Za svoje aktivnosti, Asocijacija je od strane EAGE-a dva puta dobila nagradu kao najaktivnija u Evropi (EAGE Best Local Chapter) - 2013. u Tirani i 2016. u Beču. U junu 2019. godine, na godišnjoj konferenciji EAGE-a u Londonu, kao predsednik AGES-a dobila sam nagradu za životno delo - The Honorary Membership Award.

Zahvaljujući ovim nagradama, AGES je dobio priliku da bude suorganizator dve velike godišnje konferencije EAGE-a za plitku geofiziku: EAGE Near Surface Geoscience 2020 (virtual): 26th European Meeting of Environmental and Engineering Geophysics, 4th Applied Shallow Marine Geophysics Conference i 3rd Conference on Geophysics for Mineral Exploration and Mining, kao i EAGE Near Surface Geoscience 2022 (Beograd, Hotel Crown Plaza): 28th European Meeting of Environmental and Engineering Geophysics, 3rd Conference on Airborne, Drone and Robotic Geophysics i 4th Conference on Geophysics for Mineral Exploration and Mining.

Pored redovnih aktivnosti, već uveliko radimo na pripremama kongresa Balkanskog geofizičkog društva u maju 2023. godine, kao i na nominaciji Beograda za organizaciju velikog godišnjeg kongresa EAGE-a, gde obično učestvuje nekoliko hiljada stručnjaka iz celog sveta. Nadamo se da će NIS i NNKS podržati ove aktivnosti.

BIOGRAFIJA

Prof. dr Snežana Komatina diplomirala je na Katedri za primenjenu geofiziku na Rudarsko-geološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu 1982. godine, magistrirala na Smeru za fiziku unutrašnjosti Zemlje na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1990. godine i 1997. odbranila doktorsku disertaciju u oblasti Inženjerstva zaštite životne sredine u TEMPUS centru Univerziteta u Novom Sadu.

Posle 25 godina rada kao geofizičar u Geofizičkom institutu, NIS-Naftagas, 2007. godine prelazi u visoko obrazovanje, gde je u narednih 15 godina angažovana kao redovni profesor i dekan/prodekan na nekoliko univerziteta u Srbiji i BiH. Trenutno je zaposlena na Smeru za industrijsko inženjerstvo u eksploataciji nafte i gasa, na Tehničkom fakultetu Mihajlo Pupin u Zrenjaninu, Univerziteta u Novom Sadu.

Snežana je aktivna u Asocijaciji geofizičara i ekologa Srbije – AGES, Balkan Geophysical Society - BGS (predsednik), European Association of Geoscientists and Engineers - EAGE (počasni član), Society of Exploration Geophysicists - SEG (član Odbora za održivi razvoj) i Society of Petroleum Engineers - SPE (mentor Studentske sekcije SEG/SPE Mihajlo Pupin u Zrenjaninu). Redovni je član RAPS (Razvojne poljoprivredne akademije Srbije). Predstavlja AGES u Nacionalnom Naftnom Komitetu Srbije – Svetskog Naftnog Saveta.

Angažovana je kao ekspert-evaluator Projekata Evropske Komisije iz oblasti energetike i ekologije i kao nacionalni koordinator na brojnim međunarodnim projektima. U ime AGES, bila je projekt menadžer dvogodišnjeg humanitarnog ekspertskog projekta Procena poplavama oštećene infrastrukture (istraživanje klizišta nastalih u poplavama u maju 2014. godine) u BiH i Srbiji, u okviru SEG Programa Geolozi bez granica (2015-2017).

Dobitnica je osam SEG nagrada za izuzetan doprinos, dve nagrade EAGE-a za AGES kao najaktivniju asocijaciju za 2013. i 2016. godinu, kao i nagrade EAGE-a za životno delo 2019. godine. Takođe je dobitnik UNESCO sertifikata Građanin Zemlje (UNESCO Srednjoročna strategija za 2014-2021) i priznanja Kongresnog biroa Srbije Kongresni ambasador Srbije za 2022.

TEMA

Kako se ulaže u mlade naftaše

U 2022. godini je obeležena desetogodišnjica programa „Energija znanja“, koji je počeo kao pomoć obrazovnom sistemu da odgovori na zahteve privrede i stvori mlade kadrove za naftnu industriju

Priredio: Vladimir Spasić

Program “Energija znanja” Naftne industrije Srbije (NIS) ove godine obeležio je jubilej - deset godina saradnje sa obrazovnim i naučnim institucijama u zemlji i inostranstvu. Saradnje koja je donela poboljšane uslove za realizaciju nastave u školama i na fakultetima u Srbiji, podršku razvoju prirodnih nauka i stipendiranje najboljih studenata u skladu sa kadrovskim potrebama NIS-a i tržišta u celini.

NIS je 2012. godine pokrenuo ovaj program kako bi doprineo unapređenju obrazovnog sistema u Srbiji i približila se akademskoj zajednici i mladima.

U okviru programa kompanija je uspostavila saradnju sa četiri univerziteta u Srbiji i regionu, sedam univerziteta u Ruskoj Federaciji, više od trideset fakulteta, četiri stručna naučna društva i deset različitih naučnih institucija.

Uz podršku NIS-a renovirano je i opremljeno više od 60 učionica, kabineta i laboratorija na fakultetima i u školama širom Srbije. Podržano je učešće srpskih mladih matematičara, fizičara i hemičara na domaćim i međunarodnim olimpijadama znanja. U okviru programa “Energija znanja” svake godine se organizuje i više od 250 studentskih praksi i poseta

kompaniji i više od 30 gostujućih predavanja NIS-ovih stručnjaka na partnerskim fakultetima. U NIS-u navode da su putem ovog, kao i kroz druge društveno odgovorne programe, pokroviteljstva i donacije, u oblast obrazovanja i nauke od 2009. godine do danas uložili oko 6,3 miliona evra.

Stipendirano više od 130 studenata, a polovina dobila posao u NIS-u

Do sada je kroz program stipendiranja NIS-a prošlo oko 130 studenata na srpskim i ruskim fakultetima, na programima od interesa za poslovne procese kompanije, kao što su: inženjerstvo nafte i gasa, geofizika, geologija, tehnologija i prerada nafte, hemija nafte, industrijsko inženjerstvo u eksploataciji nafte i gasa... I dosad je više od 60 njih dobilo posao u NIS-u.

Među njima su Ilija Baković i Emil Tatić. Ilija se sa „Energijom znanja“ upoznao 2013. godine na trećoj godini studija smera Inženjerstvo nafte i gasa na Rudarsko-geološkom fakultetu kada je NIS organizovao testiranje najboljih studenata u cilju odabira stipendista. Imao je, kako kaže, sreću i znanje da bude među najboljih 16 koji su potpisali ugovore sa NIS-om čime su sebi osigurali zaposlenje nakon završenih studija.

Pogodnost da o zaposlenju ne mora da se razmišlja davala mu je dodatni motiv za učenjem i usavršavanjem koje je bilo podržano stipendijom NIS-a u vidu poseta naftnim poljima u Srbiji, praksama na Univerzitetima Ruske Federacije, kursovima ruskog jezika i mesečnim stipendijama.

„Program Energija znanja predstavlja sjajnu priliku mladim ljudima sa različitih univerziteta da se priključe odabranom timu i grupi koja ima za cilj konstantno usavršavanje i motiv za rad u različitim oblastima biznisa koji je zastupljen u našoj kompaniji“, poručio je Baković.

„Posmatrajući period od jedne decenije iza nas i sve ostvarene rezultate u vidu broja stipendiranih

studenata, zaposlenih koji su nakon programa počeli sa radom i ulaganja u mladih od strane kompanije NIS i u toku perioda globalne krize program "Energija znanja" zaslužuje ocenu deset“, kaže Baković. (Na slici dole)

Emil Tatić nema dilemu da je „Energija znanja“ imala ogroman uticaj na njegovo stručno obrazovanje, usavršavanje, a takođe i na njegovu karijeru posle studija.

Posle srednje škole dobio je ponudu za stipendiranje na jednom od najprestižnijih univerziteta u sferi nafte i gasa „Ruskom državnom univerzitetu za naftu i gas I. M. Gubkin“ u Moskvi, a po završetku osnovnih studija ponuđen mu je master program na „Državnom univerzitetu u Tjumenu“ – Konceptualni inženjering nafte i gasa, koji je do te godine bio namenjen isključivo građanima Ruske Federacije, jer su na studijama predavali eksperti kompanija kao

što su Gazprom, Gazprom Njeft, Novatek i mnogi drugi. Njihova predavanja su se zasnivala na iskustvu i praksi dugogodišnjeg rada u najvećim energetske kompanijama.

Emil (foto gore) kaže da je ključna stvar to što su posle svake godine studija organizovane stručne prakse, na kojima su se upoznali sa svim segmentima poslovanja NIS-a od geoloških istraživanja, bušenja, proizvodnje, pa sve do ekonomskih proračuna, planiranja i strategije.

Posle okončanja studija u razgovorima sa rukovodiocima različitih organizacionih jedinica NIS-a upoznao se sa poslom koji se u sklopu tih celina obavlja i izabrao je, kako kaže, optimalno mesto za nastavak razvoja i početak profesionalne karijere.

„Mislim da je ovaj program izuzetna mogućnost za mlade ljude da se edukuju na najvećim svetskim univerzitetima i pakuje savremeno i korisno znanje,

koje će dalje moći da primenjuju na svom radnom mestu“, ističe Tatić.

Novi studijski program na fakultetu Mihajlo Pupin

U okviru "Energije znanja" NIS je na domaćim fakultetima i srednjim školama inicirao unapređenje nastavnog plana i programa i prilagođavanje studijskih programa delatnostima kompanije i potrebama tržišta rada, kao i kreiranje savremenijih uslova za rad.

Tako je na Tehničkom fakultetom "Mihajlo Pupin" u Zrenjaninu podržano kreiranje novog studijskog programa osnovnih studija "Industrijsko inženjerstvo u eksploataciji nafte i gasa".

Dragica Radosav, dekan Tehničkog fakulteta "Mihajlo Pupin" u Zrenjaninu, naglašava da je veoma važno reći da NIS smatra svojom obavezom i odgovornošću investiranje u obrazovni sistem. To radi kroz ulaganje u institucije koje obrazuju visokokvalifikovane stručnjake u oblasti deficitarnih zanimanja koja su potrebna NIS-u, a to su najviše tehnički i inženjerski kadar. Sa tim ciljem, počela je saradnja sa ovim fakultetom, i 2013. sklopljen je Memorandum o saradnji.

Od tada do danas na Fakultetu je rekonstruisana i opremljena informatička učionica, formirana je Laboratorija za fiziku i hemiju, organizovana su predavanja eksperata NIS-a i profesora sa Državnog tehničkog univerziteta u Uhti, i podeljeno više od 20 stipendija za darovite studente.

Kruna saradnje je kreiranje novog studijskog programa osnovnih studija "Industrijsko inženjerstvo u eksploataciji nafte i gasa". U okviru ovog programa studenti prve, druge i treće godine imaju obavezne stručne prakse, a NIS je obezbedio trening centre u Zrenjaninu i Elemiru, kao i potrebne laboratorije i aparate za izvođenje prakse.

Studijski program je prvi put akreditovan školske 2014/2015 godine, a 2021/2022 je prošao ponovnu akreditaciju.

Radosav (na slici) kaže da je ovaj studijski program nastao kao odgovor na ukazane potrebe iz prakse, a na inicijativu kompanije NIS i u saradnji sa Univerzitetom Uhta iz Rusije.

NIS je, navodi ona, ukazao na potrebe za visokokvalifikovanim kadrom u oblasti eksploatacije nafte i gasa na teritoriji srednjeg Banata i obezbeđivanje ključnog kadrovskog potencijala u Srbiji za dugoročni razvoj kompanije.

A, studentima se, kako kaže Radosav, pruža mogućnost da postanu vrhunski stručnjaci za eksploataciju nafte i gasa u evropskim i svetskim okvirima i da nakon studija imaju izvesniju budućnost za rad u struci.

Jedan od posebnih ciljeva, koji je u skladu sa ciljevima obrazovanja stručnjaka na Tehničkom fakultetu "Mihajlo Pupin" je razvijanje svesti kod studenata za potrebom permanentnog obrazovanja, razvoja društva u celini i zaštite životne sredine.

„Dualno obrazovanje spaja formalno, univerzitetsko obrazovanje i neformalno sticanje primenljivih

stručnih znanja i veština, radom studenta na praktičnim problemima u kompanijama, a upravo se ovom saradnjom to i ostvaruje“, naglašava Radosav.

Na pitanje kako bi ocenila saradnju privrede i obrazovnih ustanova u Srbiji, ona odgovara da će za primenu dualnog principa u modernizovanom sistemu visokog stručnog obrazovanja u Srbiji od ključne važnosti biti privlačenje poslodavaca i preduzeća, kao i uvođenje mehanizama podrške kojima bi se osigurao kvalitet procesa učenja u oba okruženja za učenje.

Ona smatra da je potrebno prepoznati privredne sektore i zanimanja pogodna za transformaciju na dualne programe, ubediti poslodavce i preduzeća da učestvuju u njima, pomoći u uspostavljanju mreža i zajednica za deljenje primera dobre prakse među preduzećima, kao i učestvovati u procesima analize kvalifikacija i njihovom uključivanju u nastavne planove i programe.

Od školske 2022/2023. godine, na Tehničkom fakultetu će biti angažovana tri predavača iz prakse u delu aktivne nastave na stručno-aplikativnim predmetima sa ciljem obezbeđenja još boljeg kvaliteta nastave.

Za naš Fakultet ovo će biti primer dobre prakse koji pokazuje koliko je važna kontinuirana saradnja obrazovanja i privrede, istakla je Radosav.

Saradnja sa četiri srednje škole

Kada je reč o srednjim školama, NIS je zajedno sa Ministarstvom prosvete i Zavodom za unapređenje obrazovanja i vaspitanja akreditovao nove i prilagodio postojeće četvorogodišnje obrazovne profile u četiri škole. Osnovna namera je bila da se prilagode postojeći i kreiraju novi programi za potrebe budućih kadrova u Rafineriji nafte Pančevo, kao i u Naftnim servisima.

U Mašinskoj školi "Pančevo" to je profil Tehničar mehatronike, u Tehničkoj školi "23. maj" Tehničar za preradu nafte i gasa, a u Elektrotehničkoj školi

“Nikola Tesla” profil Elektrotehničar procesnog upravljanja. Takođe u Tehničkoj školi Zrenjanin je ponovo pokrenut profil trogodišnjeg obrazovanja Rukovalac postrojenjima za dobijanje nafte i gasa, za čije učenike je kreiran i program stručne prakse.

Prva generacija učenika po akreditovanim obrazovnim programima upisana je 2018/19. školske godine, pa je ove godine posle završetka školovanja započela praksu u trajanju od šest meseci.

Na praksi su od juna učenici tri pančevačke škole: Mašinske škole “Pančevo”, Tehničke škole “23. maj” i Elektrotehničke škole “Nikola Tesla”, kao i Tehničke škole “Zrenjanin.

U Rafineriji su raspoređena 22 polaznika, a u Naftnim servisima još dva. Posle završetka prakse polaznici će imati priliku da se zaposle u kompaniji ukoliko za to postoji obostrani interes.

Prepoznate potrebe škola i fakulteta

Povodom jubileja u Palati Srbija u Beogradu održana je svečanost tokom koje su prisutnima predstavljeni rezultati dugogodišnjeg ulaganja u mlade talente, obrazovanje i nauku u Srbiji.

Svečanosti su prisustvovali predstavnici Vlade Srbije, obrazovnih i naučnih institucija sa kojima NIS saraduje, menadžment i stipendisti kompanije.

Branko Ružić, ministar prosvete, izjavio je da je NIS prepoznao potrebe škola i fakulteta i ostao

konzistentan u onome što radi, a to je podrška mladima, bilo da je reč o đacima ili o studentima.

„Ovo je primer dobre prakse koji pokazuje koliko je važna stalna saradnja obrazovanja i privrede. Zajednički cilj svih nas je da ulažemo u kvalitet obrazovanja i verujem da ćemo uspešnu desetogodišnju saradnju nastaviti u narednom periodu”, izjavio je Ružić.

Prema rečima Jelene Begović, ministarke nauke, tehnološkog razvoja i inovacija, NIS je pokazao da ima viziju da u komunikaciji sa visokim obrazovanjem i naukom zaista doprinese razvoju zemlje.

„Iz ugla resora koji predstavljam, jako je bitno da NIS podržava razvoj prirodnih nauka i da dodeljuje stipendije najboljima među najboljima, a sa druge strane da omogućava da ti ljudi jednog dana dobiju posao u našoj zemlji, da umanjimo odlazak ljudi, a možda da im omogućimo i povratak. Kroz program “Energija znanja” uložili ste veliku energiju da podržite znanje Srbije“, navela je Begović.

AKTIVNOSTI NNKS-WPC

Dokle se stiglo sa digitalizacijom sektora energetike u Srbiji

Početkom decembra 2022. godine je, u organizaciji Nacionalnog naftnog komiteta Srbije, održana radionica o digitalizaciji u naftno-gasnom i energetsom sektoru.

Piše Andrej Cvijanović

Radionica pod nazivom „Digitalizacija u naftno-gasnom i energetsom sektoru“ održana je u organizaciji Nacionalnog naftnog komiteta Srbije (NNKS-WPC) u prostorijama Privredne komore Srbije početkom decembra. Radionica je okupila čelnike NNKS-a i članove ove organizacije, a pored njih su učestvovali i gosti iz privatnog i državnog sektora.

Radionicu su otvorili Goran Stojilković, predsednik NNKS-a, Nikolaj Zalevski, predsednik radne grupe NNKS-a za digitalizaciju i Boban Mihajlović, v.d. pomoćnika direktora Kancelarije za IT i eUpravu Republike Srbije.

Stojilković je održao uvodnu reč, skrećući pažnju slušaocima da je pitanje digitalizacije važan segment ne samo naftnog sektora, već čitavog društva, kao i da radna grupa za digitalizaciju NNKS-a ima značaj kako bi inicirala razmišljanje o tome na koji način i sa kojim partnerima treba pristupiti digitalizaciji i dostići cilj efikasnih radnih procesa. Stojilković je zaključio da je za NNKS značajno da predstavnici NIS-a, HIP Petrohemije i „Informatike“ otvoreno razmene informacije i ideje.

Predsednik radne grupe NNKS-a Zalevski je istakao da je naftna industrija vrlo konzervativna grana kada su u pitanju promene, ali da je digitalizacija jedan od strateških pravaca kompanije NIS u narednih 10 godina, budući da je digitalizacija u naftnoj industriji sada postala preduslov za uspeh.

Ispred državnog sektora je učestvovao Boban Mihajlović, koji je naveo da se po digitalizaciji Srbija pozicionira kao regionalni lider, a po indeksu razvoja

elektronskih usluga Srbija je na 26. mestu. Takođe je istakao da Kancelarija sada ima svoj „cloud“ i provajder za državne organe zahvaljujući tome što je digitalizacija jedan od prioriteta Vlade Srbije.

Govoreći o prednostima digitalizacije u naftnom sektoru, Nadica Ristić, inženjer za modeliranje pri kompaniji NIS, govorila je o prediktivnom održavanju i povećanju kapaciteta prerade, što je moguće samo uz pomoć primene visokih tehnologija i digitalizacije.

Kada su u pitanju održiva rešenja, Marijana Stajić Vukmirović, projektant aplikativnih rešenja u HIP Petrohemiji, je istakla da ova kompanija nije kupovala određene softverske sisteme, već ih je sama napravila, što je velika prednost s obzirom da su troškovi održavanja niži i da se lakše vrše izmene.

Marija Halar, direktor Centra za digitalnu transformaciju i unapređenje korisničkog iskustva u NIS-u, opisala je transformaciju korisničkog iskustva na NIS Petrol i Gasprom benzinskim stanicama.

NIS je uveo naprednu analitiku, što olakšava prikupljanje i analizu povratnih informacija i omogućava kreiranje personalizovanih informacija, a tu je i aplikacija Drive Go, koja omogućava plaćanje na samom tačionom mestu, jednostavna je i dostupna na celoj mreži benzinskih stanica.

Blok izlaganja o digitalizaciji u sektoru električne energije je započeo Dragan Lazarević, predstavnik „Informatike“, koji je predstavio modele prediktivne analize električne energije, dok je njegov kolega Filip Jekić iz kompanije ASW predstavio modele kratkoročnih i srednjoročnih predikcija proizvodnje i potrošnje električne energije.

Učesnici radionice su je ocenili kao uspešnu i naglasili potrebu da se ovakva vrsta okupljanja i razmena ideja organizuje ponovo u doglednoj budućnosti.

AKTIVNOSTI NNKS-WPC

Energetska tranzicija i dijalog generacija

U Kazahstanu su u oktobru održani redovna Skupština Svetskog naftnog saveta i Svetski forum mladih profesionalaca, kojima je prisustvovala i delegacija NNKS-a, a ovaj broj biltena donosi više informacija o temama koje su pokrenute

Piše: Danijela Tadić

Na poziv Svetskog naftnog saveta delegacija Nacionalnog naftnog komiteta Srbije prisustvovala je u Kazahstanu redovnoj Skupštini ovog prestižnog svetskog udruženja, koja je održana u okviru 7. Svetskog Foruma mladih profesionalaca u Almatiju.

Cilj skupa bio je proširenje diskusije o energetske tranziciji i primeni održivih tehnologija na kojem je učestvovalo više od 700 delegata, 112 govornika iz 37 zemalja.

Svetski forum mladih profesionalaca predstavlja globalnu platformu za dijalog koja privlači mlade stručnjake iz različitih zemalja da traže nove pristupe

za ubrzanje promena u energetskom sektoru „Mladi stručnjaci i naučnici mogu dati značajan doprinos razvoju energetskog sektora novog milenijuma“, naglasio je predsednik Svetskog naftnog saveta Pedro Miras Salamanka na otvaranju VII Svetskog foruma mladih profesionalaca.

U okviru Foruma održan je niz plenarnih sednica i okruglih stolova na kojima su se razmatrala pitanja dekarbonizacije, globalne energetske bezbednosti, petrohemijske industrije, kao i međunarodnog doprinosa ostvarenju energetske tranzicije.

Među počasnim učesnicima foruma bili su čelnici najvećih kazahstanskih i stranih kompanija za proizvodnju nafte i gasa, čelnici vodećih univerziteta u zemlji, istaknuti stručnjaci, predstavnici komiteta zemalja članica koji su razgovarali o izgledima i budućim izazovima za svetsku industriju nafte i gasa.

Pokrenut ove godine pod temom „Energetska tranzicija: Dijalog generacija“, forum se fokusirao na tri glavna tematska bloka: inovativno liderstvo, energija i društvo i održive tehnologije.

Vrhunac događaja svakako je bilo učešće delegacije naftnog komiteta Srbije u radu Skupštine WPC koja je na ovom zasjedanju usvojila strateški plan razvoja za period do 2027.godine, a koji su predstavili Predsednik Svetskog naftnog saveta Pedro Miras Salamanka i direktor ovog tela Pirs Rimer

Istovremeno, u Almatiju je održano i više važnih sastanaka upravljačkih organa Svetskog naftnog saveta.

Kao predstavnica Komiteta iz Srbije Senka Walid, generalni sekretar NNKS-a je ovom prilikom ocenila da je usvojeni strateški plan razvoja Svetskog naftnog saveta izuzetno značajan dokument kojim su postavljeni temelji za dalji razvoj organizacije u narednih pet godina. „Istovremeno, imala sam priliku da dam svoj doprinos i na sastanku Programskog komiteta kongresa koji je u pripremi za narednu godinu. Ovaj najprestižniji događaj iz oblasti nafte i gasa u svetu biće održan u Kalgariju 2023. godine, a Srbija i naš Komitet direktno

učestvuju u njegovoj programskoj organizaciji“, istakla je Senka.

Danijela Tadić, menadžer za odnose sa udruženjima nafte i gasa i zadužena za komunikaciju NNKS sa Svetskim naftnim savetom smatra da ovaj događaj predstavlja obilje mogućnosti za umrežavanje sa kolegama, globalnim stručnjacima, predstavnicima vladinog sektora i svetskim kompanijama

Nacionalni naftni komitet Srbije podržao je i predlog da Saudijska Arabija bude zemlja domaćin Svetskog naftnog kongresa 2026. godine u Rijadu.

Jelena Živić, ekspert za saradnju sa institucijama u inostranstvu predstavljala je Komitet mladih profesionalaca NNKS i osim učešća u svim delovima foruma i panel diskusijama, prisustvovala je i kulturnom delu programa: tehnička poseta Kazahstansko-britanskom tehničkom univerzitetu, Galeriji Kastejeva, botaničkoj bašti grada.

Posebno ističe da su članovi Komiteta mladih Nacionalnih Komiteta drugih država, a naročito Kazahstana, Turske i Omana, istakli želju za posetom Nacionalnom naftnom komitetu Srbije i Beogradu.

Svetski naftni savet (World Petroleum Council) kome se Srbija pridružila kao član 2011. godine, je neprofitna organizacija sa akreditacijom Ujedinjenih nacija koja okuplja oko 60 zemalja sveta koje proizvode i troše 90 odsto svetskih rezervi nafte i gasa, kako bi promovisale dijalog o odgovornoj proizvodnji i upotrebi globalnih energetske resursa.

Deset odabranih vesti iz sveta nafte i gasa u 4. kvartalu 2022.

Izvor: Magazin NEDELJA wpcserbia.rs

Prva globalna baza podataka za praćenje proizvodnje fosilnih goriva

NUJORK (oktobar) – Prva globalna baza podataka za praćenje proizvodnje fosilnih goriva, rezervi i emisija u svetu, Globalni registar fosilnih goriva (The Global Registry of Fossil Fuels) lansirana je 19. septembra uz podatke sa preko 50.000 polja nafte, gasa i uglja u 89 zemalja. Registar obuhvata 75% globalnih rezervi fosilnih goriva, proizvodnju i emisije, a dostupan je za javnu upotrebu, kao prva baza podataka ove veličine. Registar su razvili Carbon Tracker, neprofitni istraživački centar koji istražuje efekat tranzicije energije na finansijska tržišta i Global Energy Monitor, organizacija koja prati razne energetske projekte širom sveta.

Ina: Zatvaranje Rafinerije Sisak isključivo je naša poslovna odluka

ZAGREB (oktobar) – Iz hrvatske naftne kompanije INA je saopšteno da je zaustavljanje prerade nafte u Sisku kao i prodaje nafte na tržištu isključivo njihova poslovna odluka koju su podržala oba većinska vlasnika. Iz ove kompanije su napomenuli da na tržištu prodaju samo deo proizvedene sirove nafte, i to po tržišnoj ceni, a ostatak se prerađuje u Rafineriji nafte Rijeka.

"Zbog teza koje se u javnosti provlače poslednjih dana, želeli bismo naglasiti da je rafinerija u Sisku bila neprofitabilna godinama, a s obzirom na današnja kretanja zajedno s riječkom rafinerijom stvarala bi gubitak veći od 1,5 milijardi kuna godišnje", navodi se u saopštenju, prenose mediji.

Saudi Aramco: Tržište nafte se menja sa sankcijama Rusiji

RIJAD (oktobar) – Agencija prenose da je Saudi Aramco ukazao da se globalno tržište nafte već prilagođava sankcijama Rusiji, pri čemu Moskva preusmerava tokove sirove nafte u Aziju iz Evrope, a drugi proizvođači čine suprotnu promenu.

„Preusklađivanje se dešava“, rekao je Amin Naser, glavni izvršni direktor ove ogromne naftne kompanije, u Rijadu. „Rusi, uz pravi popust, mogu da plasiraju svoju naftu na različita tržišta. Ti popusti pomažu Rusiji da prevaziđe poteškoće koje ima u osiguranju i transportu svoje nafte“, rekao je Naser, dok SAD i Evropa pooštavaju sankcije nakon ruske vojne intervencije u Ukrajini. Moskva je prodavala svoju vodeću naftu Urals po ceni od otprilike 20 do 30 dolara po barelu ispod referentnih fjučersa na Brent u poslednjih šest meseci, piše Blumberg.

Šel: Evropa će dugoročno trpeti zbog energetske krize

DOHA (oktobar) – Evropa se suočava s bolnom "industrijskom racionalizacijom" zbog svoje energetske krize koja prethodi i izbijanjem političkih problema, upozorio je u nedelju šef anglo-holandskog naftno-gasnog giganta Šela, prenose svetske agencije.

Na ceremoniji potpisivanja ulaska Šela u veliki katarski gasni projekat u Dohi, Van Beurden je rekao da je Evropa smanjila potrošnju energije nakon gubitka od 120 miliona tona ruskog gasa godišnje, ali kako je naglasio - "veliki deo tog smanjenja se postiže gašenjem industrije što je na dugi rok loše", prenosi AFP.

Ekvinor: Cene gasa u EU ostaće visoke godinama

OSLO (novembar) – Cene prirodnog gasa ostaće visoke u EU godinama zbog pada isporuka iz Rusije, rekao je izvršni direktor norveškog državnog energetske giganta „Ekvinora“. "Glavni problem u Evropi je nestašica gasa i biće nestašice s vremenom, a ako Evropa želi da privuče taj gas, moraće da prihvati da plaća visoku cenu u nadolazećim godinama", rekao je Anders Opedal na konferenciji za novinare, prenosi Rojters. Rekao je da Norveška trenutno osigurava rekordne količine gasa. Kako prenose mediji, „Ekvinor“ je nedavno prestigao ruski „Gasprom“ kao najveći snabdevač EU gasom, ali analitičari kažu da nema dovoljan proizvodni kapacitet da u potpunosti nadomesti ruske tokove prirodnog gasa.

Rusija postaje najveći snabdevač Indije naftom

NJU DELHI (novembar) – Rusija je u oktobru postala najveći izvoznik nafte u Indiju, nadmašujući njene tradicionalne snabdevače Saudijsku Arabiju i Irak, pokazuju novembarski podaci hroničara isporuka energenata, firme Vortex. Rusija, koja je učestvovala sa samo 0,2 odsto u ukupnom indijskom uvozu nafte u godini do 31. marta 2022, izvozila je u oktobru 935.556 barela na dan u Indiju, više nego ikada, prenosi Firstpost. Time Rusija sada pokriva 22 odsto ukupnog uvoza sirove nafte u Indiju, dok u isto vreme 20,5 procenata stiže iz Iraka, a 16 iz Saudijske Arabije.

Turska firma postaje većinski vlasnik Petrokemije

ZAGREB (novembar) – Potpisivanjem ugovora o kupoprodaji s turskom grupacijom Yildirim započeo je proces promene vlasništva firme Terra Mineralna Gnojiva, koja ima 54,52 posto udela u kutinskoj Petrokemiji, objavljeno je u zajedničkom saopštenju Ine, PPD-a i Yildirim Grupe.

Vrednost transakcije nije poznata, a kako piše HINA proces procene poslovanja Petrokemije i ključnih pokazatelja tzv. due diligence, kao i pregovori trajali su nešto više od dve godine. Sav novac vraćen u kompaniju Terra Mineralna Gnojiva partnersko je društvo u vlasništvu PPD-a i Ine koje je u vlasničku strukturu Petrokemije ušlo 2018. godine. Od 2018. godine do danas kompanija je prošla put od 500 miliona kuna gubitaka do poslovanja s dobiti, stoji u saopštenju.

Šel preispituje investiciju od 25 milijardi funti zbog ekstra poreza

LONDON (novembar) – Energetska kompanija Šel je najavila da može dovesti u pitanje najavljene planove za ulaganje 25 milijardi funti u britanski energetska sistem nakon što je vlada u Londonu najavila dodatno oporezivanje industrije zbog ekstra dobiti ostvarene zbog visokih cena nafte i prirodnog gasa. Dejvid Banč, predsednik Šela u Velikoj Britaniji, rekao je da prošireni porez najavljen u jesenjoj izjavi ministar finansija Džeremija Hanta prisiljava kompaniju da preispita niz projekata koji su u planu, od ulaganja u Severno more do obnovljivih izvora energije. Banč je rekao za londonski Telegraph da to znači da Šel "ne može uzeti zdravo za gotovo" da će potpuni plan ulaganja i dalje biti ostvaren, prenose svetske agencije. Hant je povećao tzv. porez na energetska dobit za proizvođače nafte i gasa u Severnom moru sa 25 na 35 odsto i najavio da će biti na snazi do 2028.

MOL otkrio naftu u blizini Budimpešte

BUDIMPEŠTA (novembar) – Mađarska kompanija MOL otkrila je u blizini Budimpešte nalazište nafte koje bi moglo da poveća proizvodnju ovog energenta u zemlji za 5 odsto, saopštila je kompanija u novinskoj agenciji MTI. MOL je saopštio da je „značajno“ polje nafte pronašao na dubini od 2.100 metara na polju u Večešu, u blizini glavnog grada, u oblasti gde je u julu započeo istražno bušenje.

Na tom polju je 11. novembra počela proizvodnja od 600 barela dnevno (bd), s planovima za povećanje proizvodnje na 700-1.000 bd. Nafta proizvedena na novom polju Večeš-2 biće transportovana u MOL-ovu rafineriju Dunav, saopštila je kompanija, prenosi agencija.

OPEC+ : zadržavamo sadašnji nivo proizvodnje nafte

BEČ (decembar) – Predstavnici 13 članica OPEC-a predvođenih Rijadom i njihovih 10 saveznika predvođenih Moskvom složili su se da zadrže politiku usvojenu u oktobru za smanjenje proizvodnje nafte za dva miliona barela dnevno do kraja 2023. godine,

prenosi francuska agencija AFP. Kako se dalje navodi, u veoma neizvesnoj atmosferi i zbog stupanja na snagu novih sankcija protiv ruske nafte, ministarski sastanak članica OPEC+ takođe je odlučio da će zemlje proceniti uticaj novih zapadnih ograničenja na izvoz ruske nafte pre novog pregleda proizvodnje. Sledeći takav sveobuhvatni sastanak OPEC+ zakazan je za 4. jun 2023.

ČLANICE NNKS-WPC

Poslovanje NIS grupe u prvih 9 meseci 2022. godine

U izazovnom makroekonomskom okruženju u periodu januar-septembar 2022. godine NIS grupa je ostvarila svoje prioritete – očuvano je uredno snabdevanje tržišta naftnim derivatima i nastavljeno ulaganje u dalju modernizaciju.

Prvih devet meseci tekuće godine takođe je obeležio rast cena sirove nafte i naftnih derivata. Prosečna cena nafte tipa „Brent“ bila je 105,3 dolara za barel, odnosno 56 odsto više u odnosu na isti period prošle godine.

Pored toga, dobrim finansijskim rezultatima NIS grupe doprineli su unapređeni operativni pokazatelji, pre svega u oblasti prerade i prometa. Tako je neto dobit NIS-a u izveštajnom periodu bila 69,4 milijarde dinara, dok pokazatelj EBITDA (profit

pre plaćanja kamata, poreza na dobit i amortizacije) iznosi 104,8 milijardi dinara.

Obračunate obaveze NIS grupe po osnovu javnih prohoda iznose 184,6 milijardi dinara, što je 19 odsto više nego za prvih devet meseci prošle godine. Istovremeno je za tri odsto smanjena zaduženost prema bankama koja na kraju trećeg kvartala 2022. godine iznosi 570,6 miliona evra. Na ime dividende za 2021. godinu NIS je akcionarima isplatio više od 5,78 milijardi dinara, što je 25 odsto prošlogodišnje neto dobiti Društva.

U izveštajnom periodu ukupna proizvodnja nafte i gasa iznosi 879,3 hiljade uslovnih tona, što je na gotovo istom nivou kao u uporednom periodu prošle godine kada je proizvedeno 889,9 hiljada uslovnih tona. U Rafineriji nafte Pančevo prerađeno je 3,265 miliona tona nafte i poluproizvoda, što je 14 odsto više nego u istom periodu 2021. godine. Povećan je i

obim prodaje naftnih derivata i iznosi 3,222 miliona tona što je 11 odsto više nego u uporednom izveštajnom periodu.

Pored toga, formiran je Blok Energetika čiji će zadatak, između ostalog, biti ubrzanje energetske tranzicije NIS-a i širenje obima posla u oblasti proizvodnje i trgovine električnom energijom, solarnom energijom, kao i upravljanje energetskim resursima u NIS-u.

TE-TO Pančevo započelo proizvodnju električne energije

Termoelektrana-toplana (TE-TO) Pančevo započela je proizvodnju električne energije, a celokupna proizvodnja isporučuje se u domaći elektroenergetski sistem čime se doprinosi energetske sigurnosti Republike Srbije.

Foto: Te-TO Pančevo

Planirano je da TE-TO Pančevo u 2023. godini isporuči oko 1.400 GWh električne energije, što je dovoljno za snabdevanje oko 300.000 prosečnih domaćinstava u Srbiji godišnje.

Proizvedena električna energija isporučuje se Elektroprivredi Srbije.

TE-TO Pančevo je prva gasno-parna elektrana u Srbiji, namenjena za kombinovanu proizvodnju električne i toplotne energije na bazi prirodnog gasa, jednog od ekološki najčistijih goriva. Ukupna instalisana električna snaga TE-TO Pančevo je 189 MW. U sastav glavne opreme energetskog postrojenja TE-TO Pančevo ulaze dve gasne turbine sa generatorima, dva kotla-utilizatora i jedna parna turbina sa generatorom.

Tehnologija koja se koristi u TE-TO omogućava efikasnije korišćenje goriva u poređenju sa odvojenom proizvodnjom toplotne i električne energije. Uštedom u potrošnji goriva značajno se smanjuje emisija štetnih gasova po jedinici proizvedene energije i to smanjenje može da dostigne do 50 odsto u odnosu na emisije koje bi nastale pri zasebnoj proizvodnji toplotne i električne energije svedene po jedinici proizvedene energije.

NIS podržao 22 projekta u oblasti reproduktivnog zdravlja i povećanja nataliteta

Kompanija NIS je objavila rezultate konkursa u okviru programa „Zajednici zajedno“ koji se od 2009. godine realizuje u saradnji sa lokalnim zajednicama širom Srbije. Ovogodišnji program, koji se sprovodi pod sloganom „Da se nove nade rode“, posvećen je reproduktivnom zdravlju i povećanju nataliteta, a ukupna vrednost 22 podržana projekta iznosi 118,5 miliona dinara.

Izabrani projekti usmereni su na opremanje zdravstvenih ustanova na svim nivoima zdravstvene zaštite koje se bave reproduktivnim zdravljem u cilju blagovremene dijagnostike i lečenja što direktno doprinosi povećanju nataliteta. Takođe, podrška je namenjena i lokalnim samoupravama u realizaciji javnih poziva za sufinansiranje troškova parovima u procesu vantelesne oplodnje.

NIS BUDUĆNOST NA DELU

Da se nove
NADE RODE

Oprema koja će biti nabavljena u sklopu odabranih projekata zadovoljava najviše tehnološke standarde u oblasti specijalizovane medicinske opreme.

U delu podrške lokalnim samoupravama u sufinansiranju procesa vantelesne oplodnje,

omogućena je podrška parovima u samom procesu vantelesne oplodnje, kao i u procesu pripreme za postupak.

Projekti će biti realizovani u 13 partnerskih gradova i opština u našoj zemlji: Beogradu, Novom Sadu, Nišu, Čačku, Pančevu, Požarevcu, Kikindi, Zrenjaninu, Kanjiži, Srbobranu, Žitištu, Novom Bečeju i Velikom Gradištu.

Rezultati konkursa objavljeni su [OVDE](#) na veb stranici NIS-a, kao i na sajtovima gradova i opština učesnica u programu.

Otvorena GAZPROM benzinska stanica u Bačkim Vinogradima

Premijum maloprodajni brend kompanije NIS postao je bogatiji za još jedan savremeni objekat, a reč je o novoj GAZPROM benzinskoj stanici „Bački Vinogradi 1“, na auto putu Beograd – Budimpešta, blizu graničnog prelaza Horgoš. Benzinska stanica izgrađena je u skladu sa strogim ekološkim, bezbednosnim i tehničkim standardima i predstavlja jedan od najmodernijih objekata u okviru maloprodajne mreže NIS-a.

Benzinska stanica „Bački Vinogradi 1“ opremljena je sa četiri „ostrva“ sa multifunkcionalnim automatima za točenje goriva, kao i multimedijalnim ekranima i panoima na kojima potrošači mogu da se informišu o aktuelnim ponudama.

Potrošačima su na raspolaganju goriva evro pet kvaliteta domaće proizvodnje, uključujući premijum G-Drive naftne derivate, a deo ponude je i usluga automatskog točenja AdBlue tečnosti u automobile. Takođe, svi posetioci objekta mogu da uživaju u raznovrsnoj gastronomskoj ponudi kao i u bogatom izboru robe široke potrošnje koja je dostupna u okviru Drive Cafe restorana. Nova benzinska stanica „Bački Vinogradi 1“ sedmi je digitalni objekat u mreži kompanije NIS koji potrošačima nudi jedinstveno korisničko iskustvo.

Omoćeno plaćanje UnionPay karticama na benzinskim stanicama NIS-a

Plaćanje goriva, robe i usluge na NIS Petrol i GAZPROM benzinskim stanicama od sada je moguće i uz UnionPay platne kartice, zahvaljujući saradnji kompanije NIS, Narodne banke Srbije, NLB Komercijalne banke i UnionPay International platnog sistema (UPI). Na ovaj način, NIS je postao pionir u uvođenju ove vrste usluge na domaćem tržištu naftnih derivata.

Nova usluga koja je dostupna u okviru najveće maloprodajne mreže u Srbiji, na više od trista NIS Petrol i GAZPROM benzinskih stanica širom Srbije, obogatila je portfolio digitalnih projekata koje je NIS poslednjih godina realizovao na polju razvoja proizvoda i usluga.

Ekološke akcije Kluba volontera NIS-a: Promeni okolini u svojoj okolini

Članovi Kluba volontera NIS-a, zaposleni u kompaniji, nastavili su sa realizacijom volonterskih akcija koje u fokusu imaju zaštitu životne sredine i poboljšanje uslova za život građana u lokalnim zajednicama u kojima kompanija posluje. Ove godine, pored brojnih redovnih aktivnosti, Klub volontera NIS-a sproveo je i akcije pod sloganom „Promeni okolini u svojoj okolini“, koje su izabrane na internom volonterskom konkursu kompanije.

NIS-ovi volonteri su u Banatskom Velikom Selu sadnicama hrasta oplemenili park u centru mesta, ofarban je amfiteatar u parku, zamenjene su oštećene kante za otpatke i uređene dotrajale klupe i betonske žardinjere.

U Bačkoj Palanci su, pored uređenja zelene površine duž nasipa uz levu obalu Dunava koji je dug 2000 metara i koji se nalazi u sklopu parka prirode „Tikvara“, postavljene i nove betonske kante za otpatke. Treća akcija imala je za cilj ozelenjavanje modernog bazenskog kompleksa na području Sportsko-rekreativnog centra „Vašarište“ u Kuli.

Pored ovih projekata, u Centru za zaštitu odojčadi, dece i omladine Zvečanska u Beogradu sadnjom tuja, japanskog javora i cveća, oplemenjeni su dvorište i ulazni hol centra i obnovljena je dečija bašta lekovitog bilja. U parku u Bloku 21 u Beogradu ofarban je parkovski i dečiji mobilijar i postavljena zaštitna ograda duž drvoreda, a ofarbana je i ograda Desete gimnazije, koja se nalazi uz park.

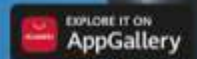
Edukativne radionice kompanije NIS i SOS Dečijih sela Srbija

Kompanija NIS i SOS Dečija sela Srbija organizovali su ciklus edukativnih radionica čiji je cilj bio pružanje podrške mladima u osamostaljivanju i sticanju praktičnog znanja, značajnog za pronalazak odgovarajućeg posla. Radionice su vodili stručnjaci iz domena ljudskih resursa NIS-a, a prisustvovalo im je 35 mladih koji će uz pomoć stečenog znanja postati konkurentniji na tržištu rada. NIS je i prošle godine bio deo programa „YouthCan!“ SOS Dečijih sela Srbija, u okviru koga se realizuju ove radionice.

NIKADA LAKŠE DO UŠTEDA

SA NAMA NA PUTU
PROGRAM LOJALNOSTI

Redovno i stabilno snabdevanje gasom u grejnoj sezoni 2022/23

Ukoliko „bacimo pogled“ na naslove u novinama u poslednjem kvartalu 2022. godine, jasno proizilazi da je stanje na tržištu prirodnog gasa, kada je reč o snabdevanju, apsolutno stabilno i uredno. Ne možemo, a da ne primetimo, u stručnoj javnosti bi rekli „pozitivan uticaj“ medijskih napisa, budući da ne prođe dan a da ne naiđemo na naslove poput: „Srbija je najbolje obezbeđena zemlja prirodnim gasom u Evropi“, „Ukrajinska kriza neće ugroziti snabdevanje Srbije gasom“, „Obezbeđeno dovoljno gasa“, „Snabdevanje Srbije gasom nije ugroženo“, „Srbija ne treba da brine za snabdevanje gasom“ itd. Država Srbija na vreme se pripremila za ovu zimu, stvarajući rezerve kako u našem podzemnom skladištu gasa u Banatskom Dvoru, tako i u skladištima u susednoj Mađarskoj. Značajne uštede u potrošnji „plavog energenta“ napravljene su u oktobru, zahvaljujući Miholjskom letu i dogovoru da se početak grejne sezone malo odloži, kako se ne bi trošile dragocene rezerve za zimu.

U pregledu događaja koje smo zabeležili od oktobra do decembra ove godine, izdvaja se nekoliko njih.

Najpre, poseta predsednika Srbije Aleksandra Vučića i predsednice Evropske komisije Ursule fon der Lajen gradilištu novog gasnog interkonektora između Srbije i Bugarske, koji se gradi uz pomoć sredstava EU.

Kako je tom prilikom rečeno, radovi na ovom gasovodu trebalo bi da bugu završeni do septembra iduće godine. Za ublažavanje posledica energetske krize Srbija bi od EU trebalo da dobije još oko 160 miliona evra, najavljeno je na ovom skupu.

Ministarka rudarstva i energetike, koja je prisustvovala i ovom događaju, krajem novembra obišla je važan energetska objekat – kompresorsku stanicu na gasovodu „Balkanski tok“ u Velikoj Plani. Ona je u razgovoru sa predstavnicima kompanije „Gastrans“, zajedničkog preduzeća ruskog Gasproma i našeg Srbijagasa, istakla da je ovo jedina kompresorska stanica na trasi „Balkanskog toka“ kroz koju godišnje prolazi 12,4 milijarde kubika gasa i da je zahvaljujući ovom gasovodu, Srbija tranzitna zemlja za snabdevanje gasom država Centralne Evrope, od čega naša zemlja ima značajne koristi. Ministarka Đedović je, inače, na početku svog mandata primila direktore svih javnih preduzeća iz sektora energetike, među kojima je bio i generalni direktor Javnog preduzeća „Srbijagas“ Dušan Bajatović.

On je prisutne upoznao sa stanjem rezervi gasa rekavši da su sva skladišta gasa puna i da su zalihe obezbeđene zahvaljujući merama je je preduzela Vlada Srbije i državni vrh.

Novo u ovom kvartalu je i to da je najavljeno poskupljenje prirodnog gasa od 1. januara 2023. godine, i to za 11 procenata. Cena gasa na globalnom tržištu i dalje raste, ali ono što se sa sigurnošću može reći, to je da je cena gasa u Srbiji među najnižim kako za industriju tako i za domaćinstva.

Uobičajeno je da se u ovom delu godine sastaje Nadzorni odbor nacionalne gasne kompanije, koji poštujući zakonske rokove, usvaja sve bitne izveštaje i odluke, u kojima se analizira poslovanje i predlažu mere i aktivnosti za još bolje poslovne rezultate.

U oktobru su održane dve sednice Nadzornog odbora, na kojima su usvojeni izveštaji pojedinih komisija i devetomesečni izveštaj o realizaciji godišnjeg Programa poslovanja.

Ono što je najvažnije, preduzeće „Srbijagas“ je, uprkos radu u otežanim okolnostima koje su uticale i na opterećenje u pogledu finansiranja svih obaveza i na teškoće u pogledu naplate potraživanja od dela kupaca, i u periodu januar-oktobar ostvarilo pozitivan finansijski rezultat u vidu poslovne i neto dobiti. Nastavljen je uvoz inteventnih količina gasa, tako da je nabavljan gas i po višim, berzanskim cenama, a uvoz je plaćan avansno. Na sednici Nadzornog odbora rečeno je da je Vlada Republike Srbije krajem prošle i u toku ove godine, donela uredbe o privremenoj meri ograničavanja cene gasa i nadoknadi razlike u ceni gasa nabavljenog iz uvoza ili proizvedenog u našoj zemlji u slučaju poremećaja na tržištu, a efekti tih uredbi uključeni su u finansijske izveštaje kompanije za dati period.

Nadzorni odbor je, takođe, usvojio Predlog programa poslovanja JP „Srbijagas“ u 2023. godini, u kojem je predviđen pozitivan finansijski rezultat, odnosno poslovni i neto dobitak, koji je za nekoliko procenata veći od planiranog iznosa za 2022. godinu. U planu je obim prometa prirodnog gasa koji je nešto veći od procenjenih količina za 2022. godinu, kao i povećanje distribuiranih količina prirodnog gasa funkcije Operatora distributivnog sistema.

Gas će se i dalje pretežno, tj. 99%, nabavljati iz uvoza, a preostali deo iz domaćih izvora. I u sledećoj godini, u cilju sigurnosti snabdevanja našeg tržišta prirodnim gasom, planira se utiskivanje gasa u podzemno skladište „Banatski Dvor“, kao i punjenje skladišta u Mađarskoj komercijalnim zalihama, koje će biti korišćene u zimskim mesecima.

Predlogom Programa poslovanja za iduću godinu planirana je naplata tekućih potraživanja od 95%, dok je plan naplate potraživanja iz ranijih godina 20%.

Planiranje troškova izvršeno je uz uvažavanje objektivnih potreba preduzeća, a u zavisnosti od kategorije troška gde god je bilo moguće, izvršena je racionalizacija troškova u odnosu na planirane i procenjene troškove za ovu godinu. Tako su planirani troškovi poslovanja značajno niži od iznosa predviđenog za 2022. godinu. Plan zarada je izrađen bez povećanja osnovice za utvrđivanje osnovne zarade, o čemu je posebno bilo reči, pre svega od strane predstavnika zaposlenih, ali i članova menadžmenta i Nadzornog odbora, sve u cilju boljeg položaja zaposlenih Srbijagasa i aktivnosti koje se u tom pravcu preduzimaju.

Kada je reč o investicijama, Planom razvojnih i investicionih aktivnosti najveća ulaganja iduće godine predviđena su u oblasti transporta i distribucije prirodnog gasa.

Tu se pre svega misli na izgradnju magistralnog gasovoda „sever-jug“ i razvodnih gasovoda Leskovac-Vranje, Zlatibor-Prijepolje, Glogovnik-Sjenica, Paraćin-Negotin-Prahovo i Beograd-Valjevo-Loznica. U delatnosti distribucije najveća ulaganja očekuju se prilikom preuzimanja postojećih gasovodnih mreža, ali i u proširenje gasne mreže srednjeg pritiska u Novom Sadu uključujući gasovode za fabriku "Continental" i Klinički centar Vojvodine, a u planu je i nastavak gasifikacije gradova i opština u Srbiji i izgradnja priključaka po principu „ključ u ruke“.

JP „Srbijagas“ će i u narednoj, 2023. godini, kako je istaknuto, ulagati maksimalne napore i preduzimati sve aktivnosti radi ispunjenja definisanih ciljeva, od kojih je svakako jedan od najvažnijih sigurnost snabdevanja prirodnim gasom. Značaj ostvarenja ovog cilja je u ovom periodu naročito naglašen imajući u vidu turbulentna politička i privredna kretanja i energetska krizu u Evropi i svetu.

ЕНЕРГИЈА која нас спаја

ЈП "СРБИЈАГАС", Нови Сад
Булевар ослобођења 69, 21000 Нови Сад, Србија
ТЕЛ + 381 21 481 1004 / + 381 21 481 2703 / ФАКС + 381 21 481 1305
www.srbijagas.com

 СРБИЈАГАС

ČLANICE NNKS-WPC

Zvezdaši i LUKOIL za decu sa smetnjama u razvoju iz Osnovne škole „Boško Buha“

LUKOIL SRBIJA se postarala da 122 dece Osnovne škole „Boško Buha“ iz Beograda i ovog decembra oseti radost novogodišnjih praznika, znajući s kolikim nestrpljenjem mališani iščekuju Deda Mraza. Humanu akciju je podržao Košarkaški klub „Crvena zvezda“. Veliko iznenađenje ali i iskrenu radost mališanima su doneli nekadašnji kapiten reprezentacije Miroslav Raduljica i reprezentativac Dalibor Ilić koji su u jeku takmičenja našli vremena da uruče poklone.

Saradnja LUKOIL-a sa beogradskom školom koja se već 59 godina stara o deci sa smetnjama u razvoju kroz različite razvojne programe započela je pre četiri godine. Opređeljujući se za konkretne dečje ustanove, ideja da novogodišnji pokloni za mališane postanu tradicija, nametnula se sama, kao mala pomoć školi „Boško Buha“ koja s adekvatnim profesionalnim pristupom i entuzijazmom ostvaruje svoju humanu misiju da obrazuje i vaspitava decu sa smetnjama u razvoju i uči ih znanjima, neophodnim za snalaženje u životu.

Program društveno odgovornih aktivnosti „LUKOIL SRBIJA“ u 2022. godini obuhvatio je ukupno 16 pažljivo osmišljenih projekata, s ciljem da donese pre svega radost bezbrižne igre mališanima, da doprinese njihovom zdravom odrastanju, učenju i spoznavanju sveta oko sebe.

LUKOIL

LUKOIL nastavlja da realizuje program rekonstrukcije igrališta u gradovima Srbije

Zahvaljujući podršci LUKOIL SRBIJA dečje igralište Predškolske ustanove „Naša radost“ iz Kovina opremljeno je modernom opremom za igru.

Novo igralište u vrtiću „Naša radost“ u Kovinu je sedmi ovakav projekat LUKOIL SRBIJA u 2022. godini. Kompanija već drugu godinu zaredom sprovodi program društveno odgovornih projekata koji su usmereni na dečje ustanove različitog tipa s ciljem da pomogne učenje kroz igru na otvorenom uz praktične rekvizite i opremu kao što su: ljuljaške, klackalice, kućice za igru, peščanici, letnjikovci i učionice na otvorenom. Kompanija nastoji da pospeši harmoničan razvoj dece i neguje njihovu kreativnost, odgovarajući na stvarne potrebe dečjih ustanova.

Taktičko pokazna vežba u naftnoj bazi „Ostružnica“

LUKOIL SRBIJA je održala taktičko pokaznu vatrogasnu vežbu u naftnoj bazi „Ostružnica“ u prisustvu predstavnika rukovodstva Društva, kao i predstavnika rukovodstva Sektora MUP za vanredne situacije, Uprave za vanredne situacije u Beogradu.

Visok stepen spremnosti vatrogasnih odeljenja Kompanije pozitivno su ocenili predstavnici lokalnih i saveznih nadzornih organa.

Vežba je izvedena po scenariju prema kome je iscenirano paljenje istakača na teritoriji NB „Ostružnica“, a zatim i sprečavanje daljeg širenja i gašenja nastalog požara. Ovoj vežbi su prethodile mnogobrojne obuke i treninzi, koje su prošli članovi vatrogasne jedinice LUKOIL SRBIJA na NB „Ostružnica“.

Predstavnici nadležnih državnih organa su po završetku vežbe istakli zadovoljstvo njenim uspehom, kao i međusobnom saradnjom između

svih učesnika Takođe su istakli da je prikazani odgovor na vanrednu situaciju vatrogasne jedinice u NB „Ostružnica“ na veoma visokom nivou i pohvalili su veštine svih njenih pripadnika.

LUKOIL SRBIJA donirao novo igralište domu za decu ometenu u razvoju „Kolevka“

Program društveno odgovorne podrške LUKOIL SRBIJA dečjim ustanovama nastavljen je donacijom Domu za decu ometenu u razvoju „Kolevka“ iz Subotice, socijalno zdravstvenoj ustanovi koja zbrinjava decu sa smetnjama u razvoju uzrasta od rođenja do 26 godina.

Kompanija LUKOIL SRBIJA je izdvojila sredstva za izradu i ugradnju višenamenskog igrališta sa ljuljaškama, toboganima, kućicom i različitim rekvizitima na teritoriji Doma za decu ometenu u razvoju „Kolevka“ iz Subotice u cilju uređenja dvorišta na način na koji deca mogu da ga koriste, kako bi razvijala svoje motoričke veštine i osetila radost igre.

Ustanova, koja je osnovana daleke 1903. godine kao sirotište, od 1920. godine nosi naziv „Kolevka“, ime koje simboliše humanu delatnost kojom se i danas bavi. Ova socijalno zdravstvena ustanova zbrinjava decu sa smetnjama u razvoju uzrasta do 26 godina života iz Srbije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine (Republike Srpske).

Od osnivanja do danas preko 10.000 mališana je tu učinilo svoje prve korake i dobilo adekvatnu negu. Dom pruža i usluge prihvatne stanice za decu i omladinu do 18 godina koja se nađu na teritoriji grada u skitnji ili zbog blizine graničnog prelaza u ilegalnom prelasku granice, kao i uslugu stacionara za majku i dete – smeštaj trudnica i majki sa decom do navršenih godinu dana života.

Obuka za prodavce i točioce na benzinskim stanicama iz oblasti usluge

U prostorijama Direkcije LUKOIL SRBIJA organizovan je dvodnevni trening za dve grupe polaznika sa benzinskih stanica iz regije Beograd na temu „Ključna pitanja u vezi sa uslugom na benzinskim stanicama“.

Izabrane su specifične tematske oblasti na koje je stavljen akcenat, pre svega na pravila usluživanja za prodavce i točioce. Utvrđena su ključna pitanja u vezi sa uslugom, razmotreno je gde ima prostora za poboljšanje, naročito prilikom nuđenja ECTO derivata, pružanja dopunske usluge na točionom mestu, promovisanja programa lojalnosti i pospešivanja vezane prodaje.

Ovom prilikom su tokom treninga kao podrška korporativnom treneru Društva svoj doprinos dali i stručnjaci iz kompanije iz relevantnih oblasti - regionalni menadžeri, menadžer za prodaju robe dopunskog asortimana i usluga prehrane, menadžer za prodaju ulja, maziva i auto-kozmetike, menadžer operativne kontrole. Kao poseban konsultant na treningu učestvovala je partner – poslovođa sa BS „Ruma“ Smiljana Vukelić Kecman koja je pobednica na poslednjem takmičenju „Najbolji u struci“ u kategoriji Prodavac.

Ovakav vid nastave će se praktikovati i dalje u cilju obezbeđivanja što masovnijeg učešća polaznika sa benzinskih stanica LUKOIL SRBIJA. Pored toga, najavljeno je novo izdanje „Knjige pružanja usluga“ zajedno sa albumima instrukcija za prodavnicu i kafe na benzinskoj stanici. Tokom sledeće godine programi obuke će biti prevashodno usmereni upravo na ovu tematiku.

LUKOIL utvrdio politiku u oblasti prava čoveka

Politika PAO „LUKOIL“ u oblasti prava čoveka je utvrđena za sve firme – ćerke Grupe. Ovaj dokument će omogućiti da se sistematizuju svi ranije doneti u ovoj sferi normativni akti LUKOIL-a, da se uzmu u obzir dodatni zahtevi i inicijative, uključujući i međunarodne regulative.

Politika u oblasti prava čoveka uređuje prava koja su vezana za radne odnose u kompaniji „LUKOIL“, bezbednost u proizvodnji i zaštitu zdravlja te garantuje pravo svih zaposlenih Kompanije na slobodu organizovanja i vođenje kolektivnog pregovaranja.

Odvojena glava ovog dokumenta je posvećena poštovanju ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, uključujući i prava autohtonih naroda i lokalne zajednice u regionima i državama u kojima posluje Grupa u skladu sa normama međunarodnog prava.

U preambuli dokumenta LUKOIL poziva svoje partnere - dobavljače i izvođače radova i usluga, kao i sve zainteresovane strane, da poštuju međunarodno priznata prava čoveka.

PAO „LUKOIL“ je jedna od najvećih vertikalno integrisanih naftnih i gasnih kompanija na svetu, čiji udeo u svetskoj proizvodnji nafte iznosi preko 2 odsto i koja poseduje oko 1 odsto dokazanih zaliha ugljovodonika. Grupa „LUKOIL“ je osnovana 1991. godine i poseduje puni proizvodni ciklus i u potpunosti kontroliše celokupni proizvodni lanac – od vađenja nafte i gasa do prometa naftnih derivata. Zahvaljujući ujedinjenim naporima i talentima preko 110.000 ljudi, zaposlenih u preko 30 zemalja sveta, Kompanija prednjači u mnogim oblastima na tržištu.

LUKOIL SRBIJA nosi titulu prijatelja 38. Beogradskog džez festivala

LUKOIL SRBIJA je i ove godine podržala Beogradski džez festival, koji se održavao od 26. do 30. oktobra. Ova podrška je ustanovljena na osnovu Sporazuma o saradnji sa Gradom Beogradom, u okviru koga od 2017. godine kompanija pomaže gradske projekte iz oblasti kulture, ekologije, socijalne zaštite i sporta.

U salama Doma omladine Beograda i MTS Dvorane u okviru 38. izdanja Beogradskog džez festivala pod nazivom „Jazzbeats“ održano je 16 koncerata u okviru šest programskih celina, sa preko 100 muzičara koji dolaze sa pet kontinenata, uz reprezentativno predstavljanje najtalentovanijih autora sa srpske džez scene.

LUKOIL SRBIJA donirao letnjikovac vrtiću „Olga Jovičić Rita“

Poslednji ovogodišnji projekat realizovan u okviru programa društveno odgovorne podrške LUKOIL SRBIJA dečjim ustanovama, sproveden je u Kraljevu u Predškolskoj ustanovi „Olga Jovičić Rita“.

U prisustvu kolektiva ove ustanove i mališana, letnjikovac koji će biti od velike pomoći u izvođenju aktivnosti kraljevačkog vrtića predali su predstavnici LUKOIL SRBIJA.

Mališani su se svojom kreativnošću odužili kompaniji na pruženoj pažnji, i na izvanrednom radu napisali poruku: „Hvala vam zato što ste nas naučili šta je prijateljstvo, zato što ostvarujete naše snove i zato što sada imamo prelepo mesto za igru“!

ОДЛИЧНА ОЦЕНА ОД СВАКОГ ВОЗАЧА!

Програм је и до сада био одличан,
а сад је

5+

LUKOIL.RS

LUKOIL SRBIJA

lukoilsrbija

REDAKCIJA:

Glavni i odgovorni urednik: Stefan Despotović

Izvršni urednik: Dušan Daković

Novinar, stručni saradnik: Vladimir Spasić

Email: nnkspres@wpcserbia.rs

COBISS.SR-ID 215040012